

האגודה העברית למען חינוך
 יום טוב ונעים מאד

96

ספר

משבת

משרד המבחן
 תל אביב

הוספה למשכית הירושלמי אשר חנן ד' אותי להוציאו לאור זה שתי שנים
 בארץ ישראל, ועתה חנני ד' עוד מאה ועשרים מקומות אשר סתומים
 היו מאות בשנים, וזכיתי לפתוח אותן לעין כל לומדיהן,
 ולהראותן תכנן, ואם יזכני הקדוש ברוך הוא
 להדפיס את המשכית עוד הפעם
 אספחו אליו גם את זה
 תחת שם משכית.

יצא לאור ה' לסדר ויהי בנסוע הארן.

ת"ר צ"א

מאתי משה שמעון בן לא"א יחזקאל זיוויטץ
 החונה פה פיטסבורג, פא.

נדפס בבית הדפוס המשובח בנימין מוינעשטער
 711 נאָרד 17טע סטריט
 בעיר סנט לואיס, מיזורי.

ח על
 כפ"י
 זה לא

ירושלמי
 חפני
 טעמח
 חפני

זה ז"ל
 הלז גם
 ו נתוך
 זעזרתי
 שידוע
 האלף
 קן יען
 תיזה
 יף אנה

ביין

שמואל ל' ל' זיועל וואקס אלדזליך
עחזר ספר, ימין שמואל

ירושלמי משנה הוספה למשביח א

ברכות

ברכות מ"א) אפילו חומה של ברזל תברכות בגיטין נאמר על החומה שהיא אינה מפקדת והכל על מפקדתן.

דנושה:

ברכות נ"א ע"ב) אין תימר אין למדין אוזב מברכות ואנן חזינן רבנן קיימין בסוכה וילפינן מן טיט הנרוק וכו'.

לבר נשפח ר' שמעון בני בר דה דר
יגלוהו נפח ר' יוד גרמין

פאה

פאה כ"ב) תני בשם ר"ש מפני ה' דברים לא יתן אדם פאה אלא בסוף שדהו, מפני גזל עניים ומפני ביטול עניים, ומפני הרמאות, ומפני מראית עין, ומפני שאמרה תורה לא תכלה פאת שדך:

דמאי

דמאי כ"ו) מתיבין רבנן לר"א במאי קנו? אמר להם אין אתם מודים לי שאם התנו לו ביניהם שהן חולקין במעשרות, אפילו התנו במה קנו? סתמא נעשה כאומר תלוש מן הקרקע הוזה שתקנה לך מעשרותיו ואמר להם אופנא לית לון אופנא לית לסתמא נעשה כאומר תלוש מן הקרקע הוזה שיקח לך אחד מעשרה שבו:

הזאת אופנא מורכבת מן שתי תיבות אף אלא והיא כמו אף אית לי, ועתה נעמידנה כאשר נריכה להיות לזמן ירוץ הקורא נהנה קלה להנייה:

מתיבין

מתיבין רבנן לר"א במה קנה, אמר להם אין אתם מודים לי שאם הותנו ביניהם שהן חולקין במעשרותיו, ואפילו לדידכו הותנו במה קנו? על כרחך נעשה כאומר לו תלוש מן הקרקע בזה שתקנה לך מעשרותיו, ואמר להן אוף אנא אית לי בהותנא שהוא מטעם נעשה, ואוף אנא אית לי לסתמא נעשה כאומר תלוש מן הקרקע שיקנה מעשר שבה.

ומה שזיה כלן להניח תיבות אחד מעשרה שנו הוא מפני מורגל בירושלמי להניח מילין אחדות מן מוקוס למקוס חף שכלן חין לריך להיות לשון זה ועיין בירושלמי קדושין דף ט"ו ע"א:

מעשרות

מעשרות ב' ע"ב מאמתי הפירות חייבים במעשרות התאנים משיבחילו גמ' משיבחילו בחילו ר' חייא בר ווא אמר חיתה כמה דתימר וגם נפשם בחלה בי: וברונז"ס (בחלה) שהיא כלשון חכמים הגדיל, למונס עין 'רש"י נדה ו"ז "בחלה בי" אדם הקן בדבר נראה צעניו כוונה שיהיו גדול הוא מוכח מן רש"י הקדוש שמשמעות תיבת בחלה מלאם ועין בנפשה צלילו הן הלוקין ה' י"צ שנפשה של חתה נדם והוא תיבת חתה במוקוס קלה ונזה מונן מה שר' חייא בר ווא אמר כלן חתה כוונה שנאמר וגם נפשם בחלה בי:

דבר נשמה ר' שמואל צבי צ"ר דוב ד"ר
1171728 נאמר די קדר מרצ"ס
מעשר שני

מעשר שני כ"ב אמר ר' יוחנן פודין מעשר שני על פי ג' לקוחות ואפילו אחד מהן גוי אפילו אחד מהן בעל, ר' יונה בעי שניהם גוים לא, שניהם בעלים לא, אחד גוי ואחד בעל לא, אלא לצדדין אתאמרית:

מעשר שני ל"ג ר' חזקיה בשם ר' יודא בר פזי דמאי ד מאי תיקן דמאי לא תיקן:

תיקן:

תרומות

עין צקרנן עדה דגורס דנצרי ר' יוחנן הזיר צחלנן ושגג צקרנן שכן נאמר צריס פרקין דלקמן וצפרק חילו נערות וצכמה וקומוות, וכאשר צל לתיצות הללו "כמוזי צספיקו כשונג צודלי" דחק להציאן צפנים, וצחמות היא הגסה העצמית אשר הקרנן עדה מהפך דנצרי ר' יוחנן "צחלנן שנאמר (ספק) היינו שגג צריך להיות מוזי (וצודלי) היינו וצקרנן שנאמר צו מוזי צריך להיות שונג, וכבר הוכחנו שצומן הנזיר ערס היו היו כותצים על קלף

עור והיה יקר ונאד ולא היה להם על ספריהם גליונות לכתוב עליהם הגהות ומוכרחים היו לכתוב צפנים ולסייוון צנקודות והוודפיסים לא העתיקו את הנקודות ונשארו צפנים ועדין צתצנות שנוציני השאלות הודיעו את השואלים לשלוח להם פיסת קלף על וזה להצנים ועין מיר צירושלמי:

עין מנא דתיצת והא כמו והיכל, גם תצת והן מן תיצת וחנא, צפסחים נאמר חן וכלן והא והכל הא-הקלן כונה אחת להון:

לפני הר"ש היתה הגירסא יופך דלא חליפין קנסו צו שצנטל שדהו על גב תרומה:

וגירסה שלפנינו הזורע תרומה שונג יופך כו" לא מסתברא דלא חליפין קנסו צו שצנטל שדהו על גבי תרומה:

וחנה לפי מושכל ראשון יופך הוא הקנס, לכן לפי גרסה הר"ש חונה יופך היינו הקרקע יופך - דלא חליפין -

דלא יחליפו גידולים וקנסו צו שונג מושם דלא מהר

אמנם לפי גרסה אשר לפנינו - לא ומסתברא דלא חליפין - היא קושא, היינו לפי מושכל ראשון הקנס ציופך - פריך ואמר "לא ומסתברא ללא להחליף" יופך חונה ויקיים חונה? ומשני לא כמו שצנרת דהקנס ציופך ללא הקנס הוא ציקיים שהפירות יהא תרומה, דשונג יופך ויהיה לו צון לצורע עוד פעם, וצמוזי יקיים וקנסו צו שצנטל שדהו על גב התרומה היינו שכל הפירות צנה צו יהיו תרומה, ולפי זה צעיתו של ר' שמואל, וזה אם ירצה לומר שונג הייתי וכן הגיה הגאון זצ"ל וזה אם ירצה לומר שונג הייתי:

תרומות ל"א ע"א) אמר ר' אבהו בשם ר' יוחנן שונג בחלב מזיד בקרבן מתרין בו ולוקה ומביא קרבן ואמר אף הכא מזיד בתרומה ושונג בחומש יתרו בו וילקה ויביא חומש אמר ר' זעירא גזירת הכתוב הוא ואיש כי יאכל קודש בשגגה שתהא כל אכילתו בשגגה "כמוזי בספיקו כשונג בודאי":

תרומות מ"ה) והא אשכחן דאמר ר' שמעון וכו':

תרומות מ"ו ע"ב) משנה: הזורע תרומה שונג יופך מזיד יקיים - גמ'

הזורע שונג יופך וכו' לא מסתברא דלא חליפין קנסו בו שתבטל שדהו על גב תרומה ר' שמואל בר אבדימי בעא מהו שיהא נאמן לאמר מזיד הייתי ואמר ליה אם בשחיו מכירים לא כל הימנו ואם לאו הפה שאמר הפה שהתיר:

אמנם לפי גרסה אשר לפנינו - לא ומסתברא דלא חליפין - היא קושא, היינו לפי מושכל ראשון הקנס ציופך - פריך ואמר "לא ומסתברא ללא להחליף" יופך חונה ויקיים חונה? ומשני לא כמו שצנרת דהקנס ציופך ללא הקנס הוא ציקיים שהפירות יהא תרומה, דשונג יופך ויהיה לו צון לצורע עוד פעם, וצמוזי יקיים וקנסו צו שצנטל שדהו על גב התרומה היינו שכל הפירות צנה צו יהיו תרומה, ולפי זה צעיתו של ר' שמואל, וזה אם ירצה לומר שונג הייתי וכן הגיה הגאון זצ"ל וזה אם ירצה לומר שונג הייתי:

תרומות נ"ב) אייכיל שמואל לרב מי צתרי הדין מווייה רב חייא בר אשי בשם רב משגר ליה בחרותא:

אנכי מאלתי תצת וטננו צנועשר שני ד' ע"צ שנקורה מן (וטננו וקאט) ומילת טווייה שצכאן היא ג"כ מן טון ושואל - הדין טוב, להאכילו דצר אליו איסור? ואמר רב חייא צר אש ונשגר ליה מי צתרי צחרותא כלומר כתב אליו שהוא מי צתרי ועין כאן הגהות חסם סופר צזה:

שביעית

עין תשנ"ץ ח"ג ענין מ"ג וז"ל דוחללי שנת ליחא חלל
נענדות קרקע (דהיינו שיהא דינו כגוי גמור לענין
חליטה וכדומה) וקשה כינח דלריך קרא לזה נחריש
ובקציר תשבות וקאי על שנת נראשית וז"ע:

שביעית א' כתיב ששת ימים תעבוד וביום
השביעי תשבות, וכתיב בחריש
ובקציר תשבות, מה אנן קיימין אם לענין שבת
בראשית כבר נאמר ששת ימים תעבוד ועשית
כל מלאכתך:

כן לריך להיות והא תנינן אחד חילן סרק ואחד חילן
מאכל ויחרוש (לחילי סרק דהא חין לו פירות) ונשני
עד כאן הוא מנענה את הכורת ומכאן וחילך הוא מתיש
כחו וכו'. חף הוא ומתכון לעבודת הארץ, כלומר חף חילן
סרק כמו חילן ומאכל דכונתו להשניח את הכורת ונקום
עצ של החילן:

שביעית א' והא תנינן אחד חילן סרק ואחד
חילן מאכל עד כאן הוא מעכה את
הכורת מכאן ואילך הוא מתיש כחו ויחרוש, מתוך
שהוא מתיש כחו אף הוא אינו מתכון לעבודת
הארץ:

נדרש להפוך המסקל שדהו נוטל העליונים ומניח
התחתונים הננועט נאריך הדל חמורה אסור
לחיהו המודל אחת או שתיים הדל חמורה שרי וכן מנאחתי
אחר זה נהגהות הגאון ז"ל בשערי ירושלמי:

שביעית ב' היתה שדהו מלאה גסין תרתיין
מתניין חדא אמרי שרי וחדא אסור
וכו' המסקל שדהו וכו' חדא אמרה שרי, איזהו
המדל אחת או שתיים חדא אמרה אסור:

נקוט כללל אלל שביעית אם אחד מלקט עשנים או
נורות כלל כונה כלל כמלאכה שאינה נריכה
כלל מותר, לכן אם אחד מלקט נשדה אחרת שאין דרכה
לפנות שדה אחר שלא נטונה אמרינן שאין לו כונה כלל,
לא כן שדה שלו אם מלקט גדולות וקטנות אמרינן דכונתו
לנקותה לשדה לחרישה ואינו מותר אלל גדולות שנראה
טרחא יתירה היא אסורה, לכן חף נשדה אחר דוקא גדולים
של אחרים דוקא גדולים ונשום טרחא יתירה נמועד:

שביעית מ' ע"ב אף במועד? אשכח תני מלקט
אדם עצים ועשבים מתוך שלו
את הגם הגם בדרך שהוא מלקט של חבירו בין
דקין בין גסין בשביעית, אבל לא במועד:

חלה

פירש הפ"מ ז"ל ואין תולין שווא של פועלים הוא ואינו
נוזן מה רחיה מיייתי ונכרי שנתן לישראל לעשות
לו עיסה אשר וודאי של נכרי הוא, לכן נראה מה שנאמרה
נבריתא מנאחי צודחי של עכו"ם ונודחי של ישראל:

חלה י"ז תני ר' יהודה מלאי של ישראל ופועלים
גוים עושין לתוכן חייבים בחלה וכו':

ערלה

ערלה ט"ז) כתיב וערלתם ערלתו את פרו אית
תני תני בסמוך לפריו אית תני
תני בערל את פרו מאן דאמר בערל את פרו
קליפין וגרעינין במשמע מאן דאמר בסמוך לפריו
קליפין ולא גרעינין:

כן נריך להיות מלן דאמר בסמוך לפריו קליפין וגרעינין
נמשמע ומלן דאמר בערל את פרו קליפין ולא
גרעינין נמשמע וגרעינין מניין?

בכורים

בכורים א' אמר ר' יוחנן כולן משום תורת
הגזולן ירדו לחן אמר ר' יוסי
מתניתא אמרה כן מאיזה טעם אינו מביא משום
שנאמר ראשית אדמתך תני אם הברך ברשות
מביא וקורא:

במשביח שם אחרתי מתניתא לא אמרה כן, ויכול היות
שנריך להיות מתניתא אמרה כן דחני אם
הנריך נרשות מניא וקורא (ותיבות מליזה טעם עד
לדומתן ליחא) ור"י סנר כהלי נרייתא, ותיבת מתניתא
קאי על הנרייתא ולריך להיות נמקום תני דחני:

בכורים ג') ר' יונה ור' יוסי תרווייהון בשם ר'
שמואל בר רב יצחק בבני קני חותן
משה היא מתניתא ובני קני חותן משה מביאים
וקוראים דכתיב לכה אתנו והטבנו לך ר' חזקיה
בשם ר' אליעזר לא אמר כן אלא מה טעם אמר
האפוטרופסים והעבד והשליח ואשה וטומטום
ואנדרוגנוס מביאין ולא קוראין שהגר הרי אמר
בפרשה אמר רב שמואל בר רב יצחק תיפתר בהן
גר דהכא בבני קני חותן משה ובני קני חותן משה
מביאין וקוראין אמר ר' יוסי קיימה בר עשתור קומי
ר' חייא בר בא בגוי שבא בעבירה על בת ישראל
היא מתניתא ר' יונה לא אמר כן אלא רבי שמע
לאילן דבי בר עשתור דאינון גרים בני גרים
אומרים אלקי אבותינו והא תנינן אם היה אמו
מישראל אומר אלקי אבותינו הא גרים בני גרים
לא? אמר ר' יוסי קיימה בנימין בר עשתור קומיה
ר' חייא בר בא ר' חזקיה בשם ר' חייא בר בא
קיימה בר עשתור קומינן בגוי שבא בעבירה על

חסוניא הזאת חמורה מאלד לפי פירושי המפרשים, איך
סלקא לדעתין דר' יונה ור' יוסי תריהון יאמרו
מתניתא בבני קני, אשר מפורש נמשנה דליין קוראין
(ופירוש של הפ"מ אינו מתקבל על הלן) ואם מפני מניאין
הלא גר פשוט ג"כ מניא, לכן נראה כי משנה הירושלמי
כאן נסדר ולאנסה נע"ה להעמידה כראויה, הנרייתא דר'
יהודה אשר נסוף הענין לריכה להיות כאן:
תני נשם ר' יהודה גר עזמו מניא וקורא מה טעם כי
אז חתון גרים נחתין לשעבר היית אז לארס,
ועכשיו מכלן ואילך אתה אז לכל הגרים, ועל זה אמרו
ר' יונה ור' יוסי נשם שמואל בר רב יצחק לא כמו ששמעו
נשם ר' יהודה נשם גרים אלא בבני קני חותן משה היא
מתניתא דר' יהודה, ובני קני חותן משה מביאים וקוראים
דכתיב לכה אתנו והטבנו לך (בניחוחת) וכאשר נחוספתא
ר' חזקיה נשם ר' לעזר לא אמר הכי שר' יונה ור' יוסי
אמרו סתם לאוקים נדנרי ר' יהודה, רק אך מכה קושיא,
מה טעם אמרו נמשנה אפוטרופוס והעבד והשליח
והאשה טומטום ואנדרוגנוס שומרים ולא קוראים הלא

גר נאמר צפרשה וטעם אחד להם ולדברי האומרים נשם ר' יהודה דגר מציא וקורא מלי טעמא גר שוגה מהם אמר רב שמואל בר רב יצחק תפטר בהן גר דהכל דר' יהודה צנני קני חותן משה וצני קני חותן משה מציא וקורין דיש להם חלק בל"י וגר פשוט ולאדרבנא ושליל ואשה וטומטום ועזר כולם מציאים ולא קוראים דלין להם חלק בל"י:

ציון: ולא היתה אמו מישראל מציא וקורא: אמר ר' יוסי קיימיה צניינן בר עשתור קומי ר' חייה בר בא קיימא בר עשתור קומינן צנני שאל בעצירה על צת שראל היא ומתניתא שהולך אחר אמו:

ר' יונה לא אמר כן אלא (רנ"י) רני יונה (כנ"ל) שמוע לליין דני בר עשתור דלינו גרים צני גרים אומרים חלקי אבותינו ופרדק והא מתניא חס היתה אמו מישראל מציא וקורא (והיינו דגר נשאל צת ישראל שצניו גרים צני גרים) ולמה דוקא חס אמו מישראל הלא חף חס גם היא גזירת ג"כ קוראים אלא ע"כ גרים צני גרים לינו קוראים והיינו נשים שלין יכולים לומר חלקי אבותינו, אמר ר' יוסי קיימיה בר עשתור קומינן, צנני שאל בעצירה על צת ישראל שהולך אחר אמו ולינו מוצר וון גר כלל, והמשנה קראו גר יען כי צניו גוי ר' זריקן אמר ר' זעירא צעא כלום הוא מתכון (אלא) (כנ"ל) לאברהם ליצחק וליעקב וכי הם אבותיהם היו? ואיך גר צן גר יאמר אבותינו? ועוד מה שאמר ואם אמו מישראל מציא וקורא כלום נשבע הקב"ה אלא לזכרים שאל נשבע לנקבות, ואיך יאמר מוצר אמו שנשבע לאבותינו, ר' יושע צן לוי אמר הלכה כר' יהודה, אתא עובדא קומי דרבי אבהו, והורי כרבי יהודה:

לבר נשמת ר' שמואל צני ציד דוד ז"ל
הגהות נפטר ד' אדר מרצ"ח

שבת

שבת דף פ"א אית תנאי תני קורא אוברתיהן היתה כאן ק' ראש תיבה ונשמעה קורר או קורע ושוורפין: ומועתיק סבר קורע ונתחלף לו עין באלף:

שבת ע"א כ"ד ר' אבהו חורנין מולפין ונפל עליו, והוא אמר והא: חוריו נמשך והלך לה וכן תיבת אמרו אל תיבת הא ונעשה והא לכל עלינו להעמידה במקומה ככתילה, וכן צריך להיות רבי אבהו חורנין מולפין ונפל עליו והוא אמרו (למולף) הא "כזה חסור נשנת מפני שהוא" וכו' ורשיתי צרידי שנשתבש ג"כ וכן כתוב שם והו לאמור וה ג"כ צריך להחזירה לאות ו' במקומה אלא — אמר — ואות ה צהסרון האלף כדרכו של הש"ס הזה להסיר האלף ברוב תיבות, ויהיה כן (והוא אמרו הא):

שבת פ"א כינו מתניתין משיאחוז בהן האור: עין פני משה וקרנן עדה ז"ל שיהם אומרים כינו ומתניתין קודם שיאחוז בהן האור, ונמשנה נאמר

מפירש שאלו נהן האור ועין צפ"מ שרריך לומר שאלו שחיתו שאלו קאי על גז
הראשון ושיאחו קאי על גז השני, ומוזן שיש זה קצת דוחק, ולי נעזרת ד' נראה דקאי על ההתר לטלטל
את העור של גדי הנאמר נמשנה (ועין שנת דף מ"ט ע"א בתוספת דה"מ טומנין בשלחין ומטלטלין אותן וכו')
ונפרק כל כתבי קט"ז קאמר וכו' העור בלא גזר אסור לטלטלו ופירש רש"י בפרק כל כתבי שם דהכא מיירי
נעור נהמה גסה והתם דאסור לטלטלו מיירי נעור נהמה דקה) ועתה נחזי אכן הכא נמשנה נאמר פורסין עור
של גדי היינו עור נהמה דקה האסורה לטלטול אמר הירושלמי ונאיוותי מתחיל ההתר משיאחו נהן האור אז
מותר לטלטלה אבל קודם שיאחו נהן האור אסור לטלטלה שלא יצא נהן האור, דמיו יגיד שיצא האור להחיר
הטלטול מקודם? (ועין מגילה דף ח' שחקין עני נשמים למילה צו"ט אבל לא נשנת אמר ר' יוסי והוא שאל
ועין ק"ע סג):

שבת פ"א ע"א ולא כן תני כל דבר שיש בו
סכנה: אין אומרים יעשו
דברים הללו בנשים ובקטנים, אלא אפילו בישראל
ובגדולים:

שבת דף פ"ב כובד העליון והתחתון ממלטלים
אותן חוץ מן העומדין אמר ר'
בא הדא דתימר בעומדים ששם אבל בעומדים שכן
מותר:

שבת פ"ז ר' אדא בר אבהו אתיליד ליה חד בר
מסמוס ביה מית ר' אבין אמר נעשה
פצוץ דכה ונתענה עליו ומת וכו'.

שבת דף צ"א אמר ר' מני כיני מתניתא וכו'.
מראש רריך לומר רב הונא אמר לא שנו נפושין עד על
חנם יענו ואחר זה אמר ר' מנא כיני מתניתא
אבל נותנה לפניו לתוך החונן ואחר זה רב הונא אמר ווי חילתית ווותר לשתותם וזה פירש הגמרא לפי סדרא דמשנה:

שבת דף צ"ב אמר ר' יעקב בר אידי ראשונים
היו שואלים מהו שינענענו דרך
אצילי ידי:

עירובין

עירובין כ"ז כשהוא נפנה נפנה מן הצד וכשהוא
מתפלל מתפלל לזכסן:
עין צלי מ"א ע"צ נעא מניה חרצה הוורך לנכציו מהו
וכו', והירושלמי מודר כאן אלא מעמזו דאס ילערך
להזכיר דבר שנקדשה לא יהיה נגד עיניו, אבל אינו מודר

נשים נשים עצמן הן נאמנין מפני שהן עצלות והן בודקות כל שהוא כל שהוא:

ר' זעירא אומר לית כאן אפילו נשים כלומר תיבת אפילו ליתא נשים, דתיבת אפילו תורה דנשים נאמנות מוד קלות האסור יען שזדיקה זו מדרבנן אבל מוד עצמן אינן נאמנות אבל סמי מנשים תיבת "אפילו", דנשים עצמן הן נאמנין (כלומר מוד עצמן הן נאמנין) על ציבור חמץ מפני שהן עלולות כלומר אינן מהירין (לאבגזאמע) נמולאכתן והן נודקין כל שהוא כל שהוא כלומר נחורין וסדקין (וכ"מ'א' לעיל ר' שמואל בר יצחק שהכר נודק כל שהוא כל שהוא אחרין וסדקין), ונפירוש של עלולות (לאבגזאס) מנאסתי חצר נספר מנח דף ר' המוצא צנין וירושלים להרב ראטנער, וצירושלמי סנהדרין כ"ו אומר ר' יוסי תמן הדנר מוסר לנשים והן עלולות ומאמר זה הוה סתירה להא דפסחים לכל הניאורים, ורק אך לפי ציבור זה מוצן דהיינו מתוך שהן עלולות כלומר אינן מהירות נמולאכתן יכולה לנטוס נשעה השניעית משא"כ לענין זדיקה נחורין וסדקין מעלה היא צוה שאינן מהירות ולוקחין להן עת זמן נעבודתן ועין ירושלמי נדרים דף ט"ו ע"ב דפריך והן אפילו הלא היא עיקר נשועת שול וכן נשועות ג"כ וכן כאן לית כאן אפילו נשים: (וצוה סרו כל התלונות מן הפוסקים צענין זה:

פסחים ג') אמר ר' יונה הכין צורכה מתניתין

מעיר לעיר ומחצר לחצר ממקום למקום ומבית לבית אם חושש את מעיר לעיר את חושש מחצר לחצר אם את חושש מחצר לחצר את חושש ממקום למקום אם חושש את ממקום למקום את חושש מבית לבית:

אמר ר' יוסי אפילו כמתניתין אתיא היא, אין חוששין שמא גיררה חולדה מבית לבית וממקום למקום א"כ מחצר לחצר ומעיר לעיר אין לדבר סוף, שאם מבית לבית אי אתה חושש לא כל שכן ממקום למקום, אם ממקום למקום אי אתה חושש לא כל שכן מחצר לחצר אי מחצר לחצר אי אתה חושש לא כל שכן מעיר לעיר, יכולין הן כל ישראל לבדוק חמץ כאחת:

פסחים מ"ג ע"ב המשכיר בית לחבירו עד שלא

יכנס המשכיר חייב לבער משיכנס השוכר חייב לבער, אמר ר' שמעון אימתי בזמן שמסר לו המפתח אבל בזמן שלא מסר לו את המפתח אינו צריך לבער:

כן צריך לזכות, ללאורה, עד שיכנס המשכיר חייב לבער חמץ הירושלמי דובר תמיד בשלילי עד שלא יכנס משמעו עד סוף זמן שלא כנס המשכיר חייב לבער משיכנס השוכר חייב לבער אמר ר' שמועון אחתי בזמן שלא מסר לו להשוכר את המפתח (כנ"ל) אבל בזמן שמסר לו את המפתח אינו צריך המשכיר לבער אף שהשוכר לא כנס עוד:

פסחים מ"ד ע"ב) לא יאכל חמץ היום:

אינו צריך להיות כאלו תינת היום דר' יהודה לא דריש
סמוכים ורק אך בדברי ר' יוסי הגלילי נדרש תינת
היום:

יומא

יומא מ"ז) מ"ט דר' יוסי למאת בני אתרן תעשה
ההון ותקנתי נמשכית שם שנתחלף ק' מן כ' וצריך
כותנות:

כותנות כאשר נזקקו וכלן הונעתיק העתיק מן לק' למה
והרחיק יותר השיבוש מן האמת:

יומא מ"ב ע"א) ר' שמעון בשם ר' לוי סוכיא:
צריך להיות ר' לוי סוכיא דהוא ר' לוי סגל וכן מפורש
בכמה מקומות:

מועד קטן

מועד קטן י' ע"א) אית דבעי מימר הכין אמר
עין כתובות דף כ"ז צירושלמי לשון המורגל בזה לא דמי
הפולטה לחיק אמו לפולטה לתק נכריה:
הניח חיק אמו וחבק חיק נכריה:

מועד קטן י') בקשו לנדות את ר' אליעזר אמר
אמרין מאן אזיל מודע ליה אמר
ר' עקיבא אנא אזיל מודע ליה אתא לגביה א"ל רבי
הכרך מנדין לך נסתיה נפק ליה לברא אמר
הרובתא הרובתא אין הלכה בדבריהן איתעקרין
ולא אתעקרא אין הלכה בדבריי איתעקרין
ואיתעקריה אין הלכה בדבריהם חוזרין ולא חוזרת
אין הלכה בדבריי חוזרין וחוזרת כל הדין שבחא
ולית הלכה בר' אליעזר א"ר חנינא משנתנה לא
נתנה אלא אחרי רבים להטות, ולית ר' ליעזר ידע
אחרי רבים להטות, לא הקפיד אלא על ידי ששרפו
טהרותיו בפניו תמן תנינן חיתכו חוליות ונתן חול
בין חוליא לחוליא רבי ליזר משהר וחכמים
מממאין זה תנורו של חכניני, אמר ר' ירמיה חכך

כן צריך להיות: בקשו לנדות את ר' אליעזר, תמן תנינן
חיתכו חוליות ונתן חול בין חוליא לחוליא רבי ליעזר
משהר וחכמים מממאין זה תנורו של חכניני אמר ר'
ירמיה חיתכו נדול נעשה בלחות יום כל מקום שהייתה
עינו של ר"א מצטת היה נשרף ולא עוד אלא אפילו חטטה
לחת חטיה נשרף וחטיה חטיה נשרף והיה עמודי צית
הוועד מרופפין אמר להם ר' יהושע אם חזרים מתלהמים
אתם מה חכפת להם ונבקשו לנדותו אמר חזרין מלן
חיל מודע ליה (בטרם חולי יחזור) אמר ר"ע אלא חיל
מודע ליה אלא לגביה א"ל רבי חזק מנדין לך נסתיה
נפק ליה לברא אמר חרובתא חרובתא אין הלכה בדבריהם
חיתעקרין ולא חיתעקרא אין הלכה בדבריי חיתעקרין
וחיתעקרת, אין הלכה בדבריהם חוזרין ולא חוזרת אין
הלכה בדברי חוזרין וחוזרת ויפתה צת קול ואמרה הלכה

גדול נעשה באותו יום כל מקום שהיתה עינו של ר' ליעזר מבטת היה נשרף ולא עוד אלא אפילו חטא אחת הציה נשרף וחציה לא נשרף והיה עמודי בית הוועד מרופפין אמר להן ר' יהושע אם חברים מתלהמים אתם מה אכפת לכם ויצאת בת קול ואמרה הלכה כאליעזר בני אמר ר' יהושע לא בשמים היא ר' קריספא ר' יוחנן רבי וכו'.

כאלעזר בני אמר ר' יהושע לא בשמים היא (ופריך) וכל הדין שנחל ולית הלכתא כר' אליעזר, אמר ר' חנינא משנתנה לא נתנה אלא אחרי רבים להטות ולית ר' אליעזר ידע אחרי רבים להטות? לא הקפיד אלא על ידי ששרפו טהרותיו בפניו, ר' קריספא ר"י נשם רבי אס יאמר לי אדם וכו'.

שם) ולית ר' אליעזר ידע שאחרי רבים להטות? לא הקפיד אלא על ששרפו טהרותיו בפניו:

עין קרבן עדה ועין חדושי מרח הגאון ר' מאיר שמה ז"ל שאמר שפירושו דחוק מועצמו ומונן שקשה לומר ששדס לחכמים שכונתם להקניטו ולא לשם שמים

אונס גם פירושו לא רחוק מן דוחק דלפי דבריו דר"א אמר דבר ששנוע מן רבותיו והוא ג"כ רבים חחר הקושיא בלחמ מלי אולמא דהלי רבים מן הלי רבים ומדוע חפסו עליו מואחרי רבים?

ובעזרת ד' אנכי אומר אס אחד הורה ואחר זמן חלקו עליו רבים כל ההוראות אשר הורה בטרם חלקו עליו הורה בשארם החר, מופני שילאו בזהר מותר, וזה מונן איך ילאה בת קול לומר הלכה כאליעזר בני הלא אחרי רבים הלכה היא ולפי מה שאמרנו מונן דקאי על טהרותיו שהורה טרם שחלקו עליו חכמים, והוא נושם הכי הקפיד על שרפוס והס עשו ופני לוועט ונהלוקת:

שקלים

סוף שקלים) רבי יודה ענתודרייא בעי קומיה ר' יוסי הכא את אמר קדשו והכא את אמר לא קדשו? א"ל תמן לכך אין מקדישין לכתחילה לפי שמצוה להקריב מן תרומת חדשה והאיך ה"ל ישינה והכא מאי אית לך למימר האי ישינה היא, לגבי הקדשות אחרים וקיננו של גר אינו צריך חדשה ואם הקדיש קדוש ויניחנה עד שיבנה בית המקדש שמא יבנה הבית כבראשונה ותתרם תרומת הלשכה מן החדשה בזמנה באחד בניסן והכא מאי אית לך?

פריך, הכא, נגר את אומר מקדישין לכתחילה והכא צונתיתין צשקלים את אומר השקלים אינם נוהגים אלא בפני הנית ואין מקדישין לכתחילה (כז"ל)? א"ל תמן אין מקדישין לכתחילה לפי שמונה להקריב מתרומה חדשה והאיך יהיה לו ישינה והכא צקרבן מלי אית לך לומר האי ישינה היא? וחרר ומפרש לגבי הקדשות אחרים וקיננו של גר אינו צריך חדשה ויניחנה עד שיבנה בית המקדש ויקריבנה, הכא מלי אית לך (צריך להיות כאן) שמו יבנה בית המקדש כבראשונה, ומתרום הלשכה מן החדשה ולא יקריבנה כלל והוי פרכת ר' יודה ענין אחר ולא קאי אלעיל:

תענית

תענית ג' מחלפיה שימתייה דר"א מחלפיה שימתייה דר' יהושע דאתפלגון רבי ליעזר אומר וכו':
פלאים נזה כי חין שום דמיון זה לזה אשר על ידי זה יאמר מחלפא שימתייהו ורליתו בספר יפה מרלה אחר שגמר מחלוקת ר"א ור"י מציא ר"א אומר אם אין ישראל עושין תשובה וכו' מוכח כי לא היה לפניו גירסת מחלפי שטתייהו ואידי דנאמר מחלוקתם נזה מציא נס את זה:

תענית ט"ו שכן מצאנו שאילולי שאמרו ישראל בהר הכרמל ד' הוא האלקים ד' הוא האלקים לא ירדה אש מן השמים ושרפה את הקרבנות:
כלומר דנזה שהוא אליהו אומר עניי ד' לא היה ד', רק אך אחר שאמר ענינו וידעו העם הזה כי אתה ד' הוא האלקים (כלומר שיאמר כל העם ד' הוא האלקים) אז ותפול אש מן השמים, ולחנם דחק הק"ע נזה:

תענית ט"ו איתון חמין פירין דשמש:
היה כלן פירין דשמי' והמעתיק טעה והעתיק דשמש ונאמנת הכונה פירין דשמיא היינו דאמר מענדין שמיא ניסין והללחת שחל לכן קרא הפירות פירין דשמיא זה צרור ועין נועשר שני כ"א ע"ז גם שם פירין פירות ועין ק"ע שם:

תענית ט"ו הא עבידא יותר מכן צריכה שיעור יותר:
תיבת הא נמוקס "היכא" כלומר היכא עבידא ז"ל אילו יותר מכן צריכה שיעור יותר:

תענית כ"ד התיב ר' יוחנן לרשב"ל והתני בזה ובזה היו הלזים עומדים על הדוכן ואומרים וישב עליהם את אונם? א"ל רשב"ל מה את שמע מינה א"ל מאחר שאילו נסכים היו זמנו של שיר היה ר' יוחנן אומר שירו של היום רשב"ל שירו של אתמול:
תיבת (א"ל מאחר) הכונה היכא לומר מאחר והכל מדגרי ריש לקיש אומר לו רשב"ל מה את שמע מינה היכא לומר מאחר שאילו נסכים היה זמנו של שיר היה ונאלו שני חיונס צנת אחת חיונס נסכים וחיונס שיר לכן אמרו שיר חבל מכלא ולהנא דהיו יודעים נמוקס שאין נסכים חוצה השיר גם כן אינו דאין שיר בלא נסכים, ר' יוחנן אומר שירו של יום דלשיטתו דאומרים שירה בלא נסכים ריש לקיש לדעתו דאין אומרים שירה בלא נסכים אומר שירה של אתמול דאתמול היה נסכים:

סוכה

סוכה י"ח מהו מוצא ממציא:
בבבלי ואמאי קרי לה מוצא אידי דמפיק מוכרנה דמלכא קרי לה מוצא, כלומר (מפיק מוצא) אשר לא כן הירושלמי הוא פירש מוצא ממוציא (מוצא ממציא) מן שורש נוס דלדי וסמך ונתחלפות:

כן רריך להיות שמעת מאנך טעונה ברכה ונטלת צפני
ענמה ויש לה שיעור? ואמר לא שמעת, אחא רבי
אייבו דר נגרי צס רב חונא ואמר טעמא טעונה ברכה
ונטלת צפני ענמה ויש לה שיעור כלומר מן סגרא אחר
לכל אלה תמן אמרין פליגי בזה וכו' חד אמר ג' צדי
עלין וחד אמר אפילו דא אחד:

סוכה י"ח ע"ב ר' זעירא שלח לר' דניאל בריה
דרב קטינא שמעת מאבך
טעונה ברכה ונטלת בפני עצמה ויש לה שיעור
אתא רבי אייבו בר נגרי בשם רב חונא ואמר
טעמא טעונה ברכה וניטלת בפני עצמה ויש לה
שיעור לא שמעת, תמן אמרין רב ששת ורב נחמן
בר יעקב חד אמר ג' בדי עלין וחד אמר אפילו
בד אחד:

בבבלי נאמר אמר ר"ל כהנים צעלי מומים נכנסים צין
האולם ולמזבח כדי ללאת צערנה אמר ליה ר'
יוחנן מי אמרה (ופריך) מי אמרה? הא היה דאמרה
דאמר ר' אסי אמר ר' יוחנן משום ר' נחמיה איש נקטת
דהצנלי סובר בהסכס דעת ר' יוחנן דצעלי מומים אסורים:

סוכה י"ח תני ובעלי מומין ר"שבל"ק בעא קומי
ר"י בעלי מומין נכנסין בין האולם
ולמזבח א"ל כשרים היו:

וכו' אלא מי אמרה וכו' צעלי מומים דלמא צתמימם, הרי

וכאן צירושלמי צקרבן עדה מצא שני פירושים דעת ר' יוחנן פירוש הא' כשרים הם צעלי מומים לקרב למזבח,
ולשון השני כשרים היו זוקפים ולא צעלי מומים, והוא הקרבן עדה אמר הראשון עיקר, ורבים הם
הנוקשים הלא צנצלי נאמר דר' יוחנן סבר דצעלי מומים אסורים? ותמימים היו?
אמנם צעור החוקן לאדם דעת אנכי אומר הצנצלי וירושלמי שום דעת ר' יוחנן, דנדרש לנו להבין, נגד
צעלי מומים אומר כשרים, כשרים ראויים לאמר נגד פסולים ותיבת תמימים נגד צעלי מומים, לכן נראה
דכל הנאמר כאן הם מדברי ריש לקיש, ועין צנצלי צדברי רבינו חננאל וזה לשון פירוש כיון שצאצא צוקיפה
לא יתכן כהנים צעלי מומים לזוקפה על המזבח שמתראה כאלו הן כשרים לגבי מזבח, וזה שרש"ל צעל קומי ר'
יוחנן אהא דתני "וצעלי מומים" איך צעלי מומים נכנסים צין האולם ולמזבח, (א"ל) כלומר אחי לחימר,
כשרים היו (לגבי מזבח) והכל מדברי ריש לקיש הוא "ושתי האותיות (א"ל משמעה **אחי לחימר**) ורבים
לדברינו שהכל דברי ריש לקיש הוא האיך יאמר ר' יוחנן כשרים היו הלא מפורש צנציתא "תני וצעלי מומין"
צלמא צנצלי צדברי ר' נחמיה אלא נאמר צפירוש צצעלי מומין אומר היטב מי אמרה צעלי מומים דלמא תמימים
לא כן צירושלמי אשר צפירוש נאמר תני וצעלי מומין איך יאמר תמימים היו ועל כרחך כאשר אומרנו, אמנם אם
השאל ישאל הלא צנצלי אומר ריש לקיש צודאי צעלי מומים מותרים והכא שאל ומופתלא, עין צדברינו חננאל
צנצלי דאותיות ר"ל הכונה ר' לוי ולא ריש לקיש:

סוכה י"ט וכעצם השמים למוהר, שמיא כד ועין מנא המשצ"ח ציארנו "מאי טעמא" צירושלמי
כמו מאי קרא צנצלי וכן הכא מאי טעמא קאי
איונן נקיין מן עננין:

אתני צר קפרא מאי קרא וכעלם השמים לטוהר שמיא

כד חינון נקיין מן עננין וכן לקמן מאי טעמא קאי אתני צס ר' אליעזר מאי קרא?

ראש השנה

תיבה דלהל צריך להיות דלעל (לכטום) כלומר החזירו
אותו מן תרעה שרצה לעייל שנעשה לו ציון:

ראש השנה י"ג ע"ב) רשב"ל אקדמין חד סב
לעיבורא ואעיליניה מן

ההוא תרע דלהל:

בענין הזה קשה מאוד אחר שאמר ואין חמיון שחל דלית
חד מנהון ועברו את השנה על פיהם, איך תקשה
מר' זעירא שיהיו כולם מורין מטעם אחד לו יהי דנ'
טעמים לא יהיה רק אחד הא אין חמיון דלית חף חד
מנהון טעמים ג"כ עברו השנה על פיהם? לכן נע"ה
נראה לי שלא על הטעמים נאמר כי אם על המעשרין,
וכי אין חמיון שחל דלית חד מנהון מן הסדיוטיס? כלומר
חלל ככל שנה נחלל הדיוט צין המעשרים וכלל זה עברו
השנה על פיהם ואחרי עליוניה להאי סנא מן תרעה
דלעל? אמר ר' הלנו והסכים צית דין עומס כלומר צין
שם מוסכיוס עומס ומועשרים, ואחר זה שאל לו יהי
וקן שיהא כולן מורין מטעם אחד? ומשני כיון דכולן מודים
זה לזה כמו שכולם מורין מטעם אחד:

ראש השנה שם) ולא שמיע דאמר ר' קריספא
בשם ר"י מעשה שעברו
השנה שלשה רועי בקר חד מינין אמר בכיר לקיש
באדר מינין וחורנא אמר קדים באדר פוח ליהיך
ופיק לקבליה וחורנא אמר תור באדר בעדריה
ימות ובמל תינתה משכיה ישלח, ואנן חמין שתא
דלית חד מנהון ועברו את השנה על פיהם אמר
ר' חלבו והסכים בית דין עמהם:

מניין שהם שלש של שלש שלש ח"ל יום תרועה זכרון
תרועה שופר תרועה, תני (ר' ישמעאל ליתא)
ותקעתם תרועה שנית תרועה יתקעו למוסעיהם (תינת
תני כמו האי תנא מיייתי לה מן "מודנר" צבלי ופריך
עד כדון כר' עקיבה דדריש כפולות דורש ותקעתם
תרועה כפל אלשון חלל לר' ישמעאל דאמר דנרה תורה
כפולות כלשון צני אדם חלל אליהם ותקעתם תרועה
אחת הן? ומשני לי אפשר לומר אחת הן איין תימור אחת
הן הא כתיב והקויל את הקהל תתקעו ולא תריעו (השורות הפוכות):

ראש השנה ט"ו) מניין שהם שלש על שלש
שלש ח"ל יום תרועה זכרון
תרועה שופר תרוע עד כדון כר' עקיבא כר'
ישמעאל תני ר' ישמעאל ותקעתם תרועה שנית
תרועה יתקעו למסעיהם אין תימר היא תקיעה
היא תרועה הא כתיב ובהקהיל את הקהל תתקעו
ולא תריעו:

ניחא קידוש צית דין, תקיעת שופר, שהם התחלת
שנת היוצל, חלל והשמיט כספים שזאת היא צננה
שעברה הלל צסוף השמיטות כלומר צננה האחרונה
שעברה משמט ומה ענין לשנת היוצל הלל שנת היוצל
איננה משמט כספים כלל דני זעירא שמע לה מן הדא
ויאמר אלי אל תירא דניאל כי מן היום הראשון אשר נתת

ראש השנה שם) הדא הוא דכתיב מקץ שבוע
שנים תשלחו איש את אחיו
העברי וגומר, תני בשם ר' נחמיה היתה כאניות
סוחר ממרחק תביא לחמת, דברי תורה עניים
במקומן ועשירים במקום אחר, אמר ר' יוחנן זו
דברי ר' יהודה אבל דברי חכמים קידוש בית דין

את

ותקיעה

לדבר נשמה ר' שמואל צני צ"ד דוב ד"ר
דגולאקס נפטר ד' אדר פריז

ותקיעת שופר והשמט כספים משמיטין ניהא
קידוש בית דין ותקיעת שופר, השמט כספים לא
בסוף הן משמיטין רבי זעירה שמע לה מן הדא
ויאמר אלי אל תירא דניאל מן היום הראשון אשר
נתת לבך להבין ולהתענות לפני אלקיך נשמעו
דברך כבר נשמעו דברך:

את לנד להבין ולהתענות לפני ר' א' נשמעו דברך וכן
כאן השמטת כספים אשר נשנה האחרונה מקדש את
היוצל לנא (וגם אין ראיה מכאן דסוף שנה משמט דתיבת
בסוף על כל שנה האחרונה של תשע וארבעים ולא קאלי
על שנת היוצל כלל ושנת היוצל אינו משמט כספים כלל)
— צה ג"כ שאלה אס ר' זעירא היה כאן כשנאמר ענין
זה בישיבה, ומשמעות התיבות "ר' זעירא שמע לה מן
הדא" נשמעו לאחרים הניחו מן תענית, ומי הוא המוציא ומאחרו כאן כאשר נשאלה —

ביצה

ביצה ה') ואקים תנייא קומי ותנא כמה דברים
אמורים וכו':

צ"ל והקים תנא קומי ותנא כמה דברים אמורים וכו':
כלומר סולם של שונך אתמול מלאכתו ורק אף שזאלס
כחושין לכן עושה היום עוד הפעם אצל סולם
של עליה יכול הוא לעשות מלאכתו מאתמול:

שם מה בין סולם של שונך מה בין סולם של
עליה אמר ר' יעקב בר אחא סולם של שונך
אם עשה הוא מלאכתו מאתמול כחושין הן, סולם
של עליה יכול הוא לעשות מלאכתו מאתמול:

כלומר עומד הוא על הסולם ולוקח מן חלוני שונך כי
שונך קטן הוא ונראה כי עושה לזרד יו"ט, לא
כן סולם של עליה שאינו יכול לעמוד על הסולם ולעשות
מלאכתו ונראה כי לתקן גגו צא:

שם אמר ר' יוסי בר בון יכול הוא לעמוד עליו
לעשות מלאכתו סולם עלייה אינו יכול
לעמוד עליו ולעשות מלאכתו:

היינו דפריך לו יהא דאס לקחו זאנים זהו רק היכא דאלי
אפשר לזרד אצל היכא דאפשר לזרד מאי ואמר
אפילו לזרד אינו צריך:

ביצה י"ד וחש לומר שמא נקבו חזקת בני מעים
כשירות הן:

חגיגה

חגיגה ז' ע"א ר' אבא בר זמינא ומטא בה
משמיה דר' דוסא הכי כתב ליה
הרי שלחנו לכם אדם גדול ומה הוא גדולתו שאינו
בוש לומר לא שמעתי:

עין סוף פסחים ר' שמלאי איקלע לפדיון הבן וכו' צעא
מניה לא הוה ידע אתא שאלו בי מדרשה, ועין מגילה
דף כ"ז ע"א אמר אביי הלכך האי גורמא מרנן דשמע
ליה מלתא ולא ידע פירושא לשיילה קמיה דשכית קמיה
לרנן דלא אפשר דלא שמיעה לה מן גברא רבא, ומה

מוזנן כעת המלומר מן ראש השנה דף כ"ו ע"ז לוי איקלע לההוא אתרא אתא גברי קמיה אמר ליה פליגא קבענא לא הוה ידע מלי קאמר ליה אתא שילי בי מדרשא אמרו לו גזלן קאמר לך דכתיב היקבע אדם אלקים, אמר ליה רבא מזכירי לרבא אשי, אי הוהי תסם הוה אמינא ליה היכל קבעך צמחי קבעך ואמחי קבעך וממילא הוה ידענא, ואיהו (לוי) סנר מילתא דאיסורא קאמר ליה, ועין צאגות מהרשא"ה דהוא נתינת טעם מדוע לוי לא שאל כרבא דאיסורא לא שייך לשאל צמחי קבעך וכו' אצל אי אפשר לומר ככה, הלא מה שרבא אמר אילו אנא הוי היינו אם אני הייתי שלא ידעתי וסנרתי מילתא דאיסורא כמוהו והייתי שאל מלי קבענך וכו' ע"כ דגם דאיסורא שייך לשאל מלי קבענך, והנה אנכי לעצמי שאל כי צמוסכל ראשון נראה שרבא מתפאר שהוא היה עשה יותר טוב מן לוי אשר זה איננו מן המדה, צמחאמר ר' אצל צר זמינא מוזנן הדבר, רבא ומזכירי התוודה ואמר לוי גדול מומי שליט צו לומר לא שמתתי ואילו אנא הוה הייתי שאל היכל קבענך וכו' וממילא הוה ידענא והייתי צו לומר לא ידעתי, ועין צ"צ פרק לא יחפור דף כ"ז בתוספת ד"ה אנא ענישתיא, ועין ירושלמי ברכות י"ז ע"ז אמר ר' חייא רוצה:

שם) מתניתין דקודש מקדש המקדשין דרבי אתא בן צריך להיות מתניתין בקודש מקדש המקדשין דרבי מימר לך וכו':
היינו מה שנאמר בשם רבי אתא מיימר לך וכו':

מנילה

מנילה כ"ו ע"א) משנה הלכה ו' וכו' גמרא שתי המשניות נשנה ו' ומשנה ז' בריכות להיות יחדן וצריך כאן להיות: ליון: צמוסדות צמוסה צראשית: אמר ר' יעקב צר אתא צס ר' יוסי ללמדך שאין העולם עומד אלא על הקרבנות (ואחר זה): ליון: אין מפסיקין בקללות: אמר ר' חייא צר גמלא וכו':

שם כ"ז ע"א) נהיר את כדי דהוינן:

צריך להיות כד די הוינן:

למד נשמת ר' שמעון צבי צ"ד דצב ד"ל
ויג' אקס נפטר ד' אדר תרצ"ט

יבמות

יבמות נ"ז) כתיב ושכב איש אותה שכיבתה היה כאן ראש תיבה אח' וסנר המעתיק שמשמעה אחרת
— וצאמות כונתה אחותה וכמו צצלי שכיבת אחותה: אוסרתה ואין שכיבה אחרת
אוסרתה:

יבמות נ"ז שם) ואמר אף הכא תחת אישך פרט הפ"מ וק"ע ז"ל שניהם פירשו דקושיא היא וקאי על לעיל ודוחק הוא דהיה לו להקשות לעיל יאמר תחת אישך פרט לאונסין, גם דברי ר' מתנא כנראה לאונסין:

אין

יבמות

אינו תירוק, לכן נראה שאינה קושיא ורק שני טעמים על שאינה נאסרת (א) ושכן אותה ואין שכית אחותה
אוסרתה (ב) דאמרינן גם הכא תחת אישך פרט לאונסין, ודברי ר' מתנייה הם ענין אחר וקאי על המשנה מדוע
לא אסרוה על צעלה כמו צמשה ראשונה, ואמר מפני שגזרו על מזוי ולא גזרו על שאינו מזוי, דרך האיש ללאת
גזרו, ואין דרכה של אשה ללאת למדינת היס לכן לא גזרו:

יבמות ג"ז אמר ר' יודה מודין ב"ש וב"ה בבא
על חמותו שפסל את אשתו ועל מה
נחלקו וכו' חברייא בשם ר' יוחנן טעמא דר' יודה
באש ישרפו אותו ואתה, מה אנן קיימין אם לענין
שריפה אין נשרפת אלא אחת אלא אם אינו ענין
לשריפה תניהו ענין לאיסור עד כדון כר' עקיבה
כר' ישמעאל תני ר' ישמעאל באש ישרופו אותו
ואתה הוא ואת שניא והיו ב"ש דנין מה במקום
שבא איסור הקל על איסורא הקלה אסר את
אוסריו כאן שבא איסור החמור על איסור החמורה
אינו די שנאסור את אוסריו והיידן איסור קל
אמר ר' יוחנן ראשה דפרקא וההן נוקל אינו אלא
חומר שנייא היא שנשאת דרך היתר:

חברייא בשם ר' יוחנן טעמא דר' יודה באש ישרפו
אותו ואתה, מה אנן קיימין אם לענין שריפה
אינה נשרפת אלא אחת? אלא אם אינה ענין לשרפה תניהו
ענין לאיסור (והו טעמא דהכל מודין צנא על חמותו
דפוסל את אשתו) ופריך עד כדון כר' עקיבה דלית ליה
כונה אחרת צתיצת אהתן ואלציה קשיא צמה אנן
קיימין אצל לר' ישמעאל דלית ליה כונה אחרת צתיצת
אהתן ואלציה לא קשה צמה אנן קיימין, דתני ר' ישמעאל
באש ישרפו אותו ואתה הוא ואת שנייא (השני) היינו
הוא וחמותו, ואינה נשרפת אלא אחת אתו ואין כאן אם
אינו ענין כלל? ומשני — והיו דנין אלציה קל וחומר
מה שצמקוס שצא איסור הקל על איסור הקלה אסר את
אוסריו כאן שצא איסור חמור על איסור החמורה אינה
דין שנאסר את אוסריו והיידן איסור קל? אמר ר' יוחנן
אינה אלא חמורה דאחות אשתו גם היא חמורה? ומשני
(תיצת והיו בית שמאי דנין תיצות בית שמאי ליתא כי
הללוידים שסגרו דהקושיא על ונחלקותם ולא הטעם על בית שמאי והגיהו בית שמאי דנין אצל צמקוס קאי על הכל מודים)

כתובות

כתובות ח' ע"ב מן קושיי מדמי לה רבנן
לשרצים:

עין צפני משה ועין צק"ע וצע"ה אומר אכתי צתיצת
קושיי משמעה הקש, היינו מן הקש מדמי לה רבנן
לשרצים

כתובות ט"ו ע"ב כותית אתיא כמאן דאמר
הרי הוא כישראל לכל דבר
ברם כמאן דאמר כותי כגוי לא בדא דאתפלגין
כותי כגוי דברי רבי, רשב"ג אומר כותי כישראל
לכל דבר אפילו תימא כותי כגוי כותי משום מאי

הענין הזה כמו שהוא אי אפשר להצינו כמובן ותיצת
לחומרי צלופן דחייא אינו מתקבל על הלל, אומס
צע"ה כנר הוכחתי דתיצת (אז) הוא צמקוס ו"ו לתיצת
שלאחריו וכאן ג"כ כמו שהיה נאמר ולענין משפחה
ותיצת אז לענין כמו שהיה נאמר ולענין, ועתה ראו כי

השורות נהפכו ג"כ וכן צריך להיות, אפילו תימא כתי כנו וכו' ולענין משפחה את עניד ליה כישראל הבא על הגויה הוולד גוי, ולענין קנס את עניד ליה גוי וענד הבא על צת ישראל הוולד מוזר ומוזרת יש לה קנס:

הן פסולין לא משום גוי ועבד גוי ועבד הבא על בת ישראל הוולד ממזר וממזרת יש לה קנס, ולחומדין או לענין משפחה את עביד ליה גוי ועבד הבא על בת ישראל הוולד ממזר, ולענין קנס את עביד ליה כישראל הבא על הגויה הוולד גוי:

הערה הלל מחילה הוה תשלומין ואיך תייב וולקות? אמונס יש לעין צוה ג"כ — שהפיתו או שמהלה לו — הלל פיתו ג"כ מוטעם מחילה ולמה תרתי פיתוי או שמהלה לו — אמונס לעיל וזה הוכחתי שתינת או הוה צמוקס וו (צירושלמי) לתינת שלאחריה וכן הכא ג"כ שהפיתו ושמהלה לו כלומר כיון שהפיתה ומהלה לו כי איך יכול היות זה):

כתובות ט"ז) רבנן דקסרין אמרין תפתר שהפיתו או שמהלה לו:

תיבת אי צכאן צריך להיות או והיא ג"כ ו"ו צתיצה שלאחריה ונ"ל "ויהי להלן" וסלקא דעתין אמונא דקנס עס לו תהיה לאשה שני עונשין נפרדין הן אם האשה ראויה לו איכא עונש דלו תהיה לאשה ואם אינה ראויה לו מושלם קנס ואמר דאף צראויה מושלם קנס דשניהם עונש אחד הן:

כתובות כ' ע"א) אי מה להלן אשה הראויה לו ומשלם קנס אף לו תהיה לאשה שנאמר כאן אשה הראויה לו:

באן היה ראשי תיבות מל"ת וסנר הוועתיק שמשמען מלל תעשה וצאמות משמען "מלו תהיה":

כתובות כ"י) בוררת אחד מהן נפטר כולן מלא תעשה:

גרסת הר"ן אמרה אי אפשרי כך הוה נפטר ובוררת והחזרת ובוררת, ולולא גרסתו הייתי אומר, כאלו צירושלמי שתי תיבות הללו "אי אפשר" ואי אפשרי תמיד נזילה אחת — אפשר — אפשרי, — והיה כלן ראש תיבה אפי' וסנר המדפיס אפשר שהיה אי אפשר, וצאמות היה אפשרי שהיה אי אפשרי אפי' כך בוררת והחזרת ובוררת:

שם) בררה לה אחד מהן נפטר כולן מלא תהיה אמרה אפשר בוררת וחזרת ובוררת:

האותיות ש'צ"א' אן לכן מוקוס כלן רנים רנים האומרים ואין פותר לכן וצאילו הימים יאלה מן המדפיס קונטרס אחד המכונה "על ירושלמי" הנדפס מן חכם אחד צירושלים והביא שם נסח חכם אחד המכונה נסח לוי גינסבורג דשלאה אותיות הללו משמען שילא צר אצינא יען כי מאל צמוקס אחר צענין כזה שילא צר אצינא, ולחנם טרחו החכמים הללו צוה כי צאמות

כתובות כ"ז ע"ב) תני נערה מאורסה שזינתה סוקלין אותה על פתח בית אביה, אין לה פתח בית אביה סוקלין אותה במקום שזינתה וכו' ותתני וכו' מלמד שבית דין מבפנים ובית המסקילה מבחוץ אמר ר' יוסי שניא היא הוא שער שקלקל בו וכו' הא שער שנסקל בו, כי עשתה נבלה בישראל נבלה זו כל ישראל (שבא) לזנות

בית אביה יבאו גידולים רעים שגדלו יתגבלו חן וגידוליתם:

לקה הענין הזה נסידורו וכן צריך להיות אחר תצות שער שנסקל זו - פסקא - אל פתח בית אביה - יבאו גידולים רעים שגדלו יתגבלו חן וגידולים - פסקא - כי עשתה נבלה בישראל - נבלה זו של בתי אבות כל ישראל (וראשי תצות שצ"ל צריך להיות טרם "כל ישראל") וכן נזכר בספרי זה לשונו כי עשתה נבלה בישראל נבלה זו לא את עצמה בלבד נוולה אלא כל בתולות ישראל:

כתובות דף ל"ב) ר' בא קרמוגנא בעא אפילו אחר אמרין אפילו בוגרת אחר נשמענא מן הדא:

האז כל שכן אחר, אצל אחר שנאמר אפילו בוגרת שאל ל שפיר אחר מהו:

כתובות ל"ז) בית שמאי אומרים שתי שבתות כימי לידת נקבה ובית הלל אומרים שבת אחד כימי לידת זכר או כימי נדתה:

התוספתא ומוכסל נראה שצית הלל לזמרים ומשניהם ספוקא ומספקא ליה וזהו אונס כנר הוכחנו התיצת או משום לאות וזו לתיצה שלאחריה והוא הכל ג"כ כימי לידת זכר וכימי נדתה:

כתובות ל"ט) ר' חזקיה בשם רבי אמר אתפלגון ר"י ורש"ל"ק חד אמר ד"ה וחרנה אמר במחלוקת ולא ידענא מאן אמר דא זמאן אמר דא מסתברא דרשב"ל"ק אמר במחלוקת דו פתר לה במעלה לה מזונות ואינו נותן לה לצרכיה ותנינן אם אינו נותן לה מעה כסף לצרכיה מעשי ידיה שלה מעשי ידיה שהן כמציאה אתא ר' יעקב בר אימי בשם ר"ש בל"ק דברי הכל היא חזון דיען דיען איתי לרשב"ל"ק:

דעון דעון נרשנ"ל"ק (פערשידענע וויינגענען אין רשנ"ל"ק) ומסתברא, יצונות פ"ג ע"ז ונרשנ"ל"ק שם ונש"ע סיון י"ז ועין תרומות מ"ו ע"ז:

כתובות מ"ט) תני ר' הושעיה יורשיה יורשי כתובתה חייבין בקבורתה, אמר ר' יוסי אי לאו דתנינן ר' הושעיה הות צריכה לן מאחר שאין לה כתובה שמא אין לה קבורה:

פלאים נזה, עין ידה ז' נמשנ"ח שם ד"ה תני ר' הושעיה וכו' מאמר העמין, ומתראה כאשר ר' יוסי ישנ וממתין בשיצה על מאמרי ר' הושעיה להסכים עליהם:

מה שנאמר כאן כלל הוא עושה כונס ומגרש ומחזיר, כנספתא לינו כן אלל זה לשונה כלל יעשה כונס ומגרש ותיבת ומחזיר ליתא, ורק לקמן בדברי ר' זעירא בשם רב המונחא שם כלומר כנסה וגרשה והחזירה, וזה נכון התיבות הללו — סוף דבר עד שיכנס ויגרש ויחזור דרבא אתא מומר לך אפילו כנסה וגרשה והחזירה אם חדש לה כתובה כתובתה על נכסיו וכו' — כלומר לומר אחד מאלו כלן כונס ומגרש ומחזיר הגיה ואמר — סוף ומגרש זהו סוף נבריתא — ויחזור דרינה כלומר מה שהוסיף להיות כנסה וגרשה והחזירה לה אם חדש לה כתובה כתובתה הוכחנו ברור אשר צונו הקלפים של עור דרם נייר היה על להגות צפנים כי גליונות פנויות לא היו להן וסמנו צנקנות להנקודות ונאשרו צפנים והלומדים יגיעו לקשרן עם פנים:

חקרבן עדה ופני משה סברו כי נקוד דנין ונאמנת נקוד כך דנין ומשמעה, תלת דנין, שלשה אלה יהודה ויחזקיה ויוסף:

נדרים

כלומר הוא פליג דמחלת כריסא (הצטן) זה דבר שעולה על הדעת כי כמעט שומעין תמיד אחד לומר להצירו מה תנעק ומשיב (כורסתי צייל) (ליך שרלי לויף מיין צייד) — צייל כמו פעיל — וכן מורגל גם היום תנעק נעוק על צנך, והוא ג"כ יען כי נעקה מותך כאב

נדרים י' ע"ב אמר ר' תילא כן אורחא דבר נשא מימר לחבריה כורסתי

בייא:

(צעת לועק על פירותיו הטובים וירא מן עין הרע לומר מה תנעק נעוק על צנך, והוא ג"כ יען כי נעקה מותך כאב נטן מורגל):

לדר נשאת ר' שמואל צני ציד דוב דיל

יגלגל נשאת ר' קדר ודצ"ש נזיר

תיבות שאין לומר לו — היינו טוב לו יותר לאומר לא נטמאתי, שאלו אין לומר לו איכן קרבנך שהנאת, וליכא מוג:

צריך להיות לומר ר' גוריון בשם ר' חנינה בנו של ר' יוסי ומוזן בזה עד כאן קשי ר' חנינה כלומר על ר' חנינה ועין בפרומות דף ה' א"ר חנינא מופני הטורח

נזיר (ל"ט) ואדון ליה בטומאה מפני טומאת נזיר שאין אומר לו איכן קרבנך שהנאת:

שם דאמר רבי גוריון בשם ר' יוסי בן חנינה וכו' עד כאן קשי ר' יוסי בן חנינא, ר' מנא שמע לה מן דבתרא:

והוא ר' חנינה כי לפעמים קורא אותו חנינה ושם ג"כ נאמר עד כאן קשי ר' חנינה ר' מנא וכו', ויותר עליו להבין מה שנאמר כאן ר' מנא שמע לה מן דתתרא — עין הוריות ה' שם נאמר ג"כ ר' מנא שמע לה מן דתתרא וכי כל לימוד מן דתתרא, כדו לר' מנא? ורבים הם ונאמרים כאלה הנריכים פתונים ואין להם פתונים:

סוטה

סוטה (ד') מתניתין לא כמשנה ראשונה:

עין ק"ע שפירש ואמר מתניתין לא אחיא חלל, ולפי דבריו תיבת לא כמשמעה והסוף (חלל — "לא אחיא חלל")

וכן הפ"מ פירש צתומיה בדרך שאלה מתניתין לא כמשנה ראשונה? ונעלם מהם צו הרגע דרכו של הירושלמי להחסיף חלף וכן ג"כ, וכו"ל — מתניתין חלל כמשנה הראשונה:

סוטה (ח) ויבאו עד גורן האמד וכי יש גורן לאמד

אמר ר' שמאל בר נחמן חזורנו בכל המקרא ולא מצאנו מקום ששמו אמד אלא מהו אמד אילו הכנענים שהיו ראויין לידוש כאמד, ובאיזו זכות ניצולו? בזכות וירא יושב הארץ הכנעני את האבל בגורן האמד, ומה חסד עשו עמו? רבי אלעזר אמר איזוריהם התירו רשבד"ק אמר קשרי כתפותיהן התירו רבנן אמרין זקפו קומתן אמר ר' יודן בר שלום הראו באצבע ואמר אבל כבד זה למצרים, ומה אם אילו שלא עשו חסד לא בדיהן ולא ברגליהן ראו מה פרע להן הקב"ה, ישראל שתן עושין חסד בדיהן וברגליהן עם גדוליהן ואם קטניהון על אחת כמה וכמה, אמר ר' אבהו כל אותן שבועים יום שבין איגרות לאיגרות כנגד שבועים יום שעשו המצרים חסד עם אבינו יעקב:

סוטה (ט"ו) יש זכות תולה שנה אחת יש זכות

תולה שתי שנים יש זכות תולה שלש שנים, יש זכות תולה שנה אחת מן נבוכדנצר לקצת ירחים תרי עשר, יש זכות תולה שתי שנים מאמנון, ויהי לשנתיים ימים יש זכות תולה שלשה שנים מאחאב וישבו שלש שנים אין מלחמה בין

הענין הזה אין לו סידור, וגם חליף קא חזינא הכל וכן צריך להיות: ויבאו עד גורן האמד וכי יש גורן לאמד? אמר ר' שמואל בר נחמן חזורנו בכל המקרא ולא מצאנו מקום ששמו אמד, חלל חסד חילו הכנענים שהיו ראויים לידוש כאמד, ונראה זכות נצלו בזכות וירא יושב הארץ הכנעני את האבל בגורן האמד אמר ר' יודן בר שלום הראו בלצנע ואמר חסד זה למצרים, אמר ר' אבהו כל אותן שבועים יום שבין איגרות לאיגרות כנגד שבועים יום שעשו חסד עם אבינו יעקב, ומה חסד עשו עמו? ר' אלעזר אמר איזוריהם התירו, ר"ש בל"ק אמר קשרי כתפותיהן התירו, רבנן אמרין זקפו קומתן, ומה חילו שלא עשו חסד לא בדיהן ולא ברגליהן ראו מה פרע להן הקב"ה, ישראל שהן עושין חסד לגדליהן וקטניהון בדיהון וברגליהון על אחת כמה וכמה:

והוא ר' חנינה כי לפעמים קורא אותו חנינה ושם ג"כ נאמר עד כאן קשי ר' חנינה ר' מנא וכו', ויותר עליו להבין מה שנאמר כאן ר' מנא שמע לה מן דתתרא — עין הוריות ה' שם נאמר ג"כ ר' מנא שמע לה מן דתתרא וכי כל לימוד מן דתתרא, כדו לר' מנא? ורבים הם ונאמרים כאלה הנריכים פתונים ואין להם פתונים:

ר' יוסי אין שאל על משך הזמנים שמונן הכל לפי גודל הזכות חלל הוא שאל מי יאמר שזכות תולה, אם מנבוכדנצר כיחא שכל אותן שנים עשר חודש היה עסוק במנות (כלומר עשה צדקה כמו שדניאל יעל וחטאך בצדקה פרוק) ונענדא דעסוק צה חנוני מנא? ולא משום זכות שהיה לו מוכר וכן בלומון בן דוד שלמד תורה

כל שתי שנים הללו, וזאת לנו יודעים שזכות שקדם תלה לו ואמר ונשם וזן אהלז שפורש שזכות הכנתו תלה לו שלש שנים:

היינו וניין שנת כהן שנשאת לישראל ונאנסה וזאת צעלה שנפסלת וזן אכילת תרומה צנונה צנית אציה ונעטע שנמנעה צלונס? קל וחומר וזן טוואת שרצים הקלה וזה אם שרצים הקלים עשה צהן נגיעה צלונס כרצון לענין טוואת תרומה טוואת סוטה החמורה אם וכרנא צנצלי יצוות סוף פרק ג' ולא כרצ שנת:

כאן היה כתוב עשה ונאנסה שלם צאת — לש' — וסבר הוועתיק שמשמעה לשלם וצלונס משמעה לשכות ואין אלוהז שו' (שוכה) ועין צרונס"ם לצלות א' ונשנה ג' עמוד ונאנסה, ועוד אמרו אלוהז לא ישכה:

התיב ר' חגי והכתיב ויען לזן ונחלל אין תלמוד על ידי עניה, היה להם לדבר צלשון הקודש: והכתיב ויאמרו מד' יאל הדבר אין תימור על ידי אמירה, היה להם לדבר צלשון הקודש: אין תימור דהכל דברו צלשון הקודש, והכתיב ויקרא לו לזן יגר שהדותא, הרי דלזן דבר צלשון חול, ואם תלמוד קודם לזנות תורה הרי ויודוי מעשר לאחר וזתן תורה והוא נאמר בכל לשון, ומשני לשון סורסי הוא ואינו חול שהתורה חלקה כבוד אצל צנפה אחרת לא:

בשרידי ירושלמי נאמר וזיתאדון כולהון וזן צירא עין ונאל הנשנית דלותיות שכנות ונחלפות צהאי ש"ם והיה כלן וזן צישו ונעשה צירו וצזון וזן הזמנים כולהון וזן צישו כלומר וזן מסירה:

בסוגיא זו ערננויה קא הוינא ונאנסה נעזר החוקן אלדס דעת להעמידה כראוי לה: אלא צר ירמיה אומר וקנים מנער שנתו ונחורים מננינאם (זוהי שמעין

ארם ובין ישראל, אמר ר' יוסי נאמר כל אותן שנים עשר ירחים היה עוסק במצות וכל אותן שתי שנים עמוק בתורה ויידא אמרה דא? וישבו שלש שנים אין מלחמה בין ארם ובין ישראל:

סוטה כ' ע"א ומניין שאונסין פוסלין בכהונה באשת איש? מה אם שרצים הקלים עשה בהן את האונס כרצון, סוטה החמורה לא כ"ש:

נמנעה אפילו צלונס לא כל שכן שנפסלה לאכילת תרומה,

סוטה כ"ה ע"ב עשה מאהבה ועשה מיראה עשה מאהבה שאם באת לשנא דע שאתה אוהב ואין אוהב שונא, עשה מיראה שאם באת לבעט דע שאתה ירא ואין ירא מבטא:

סוטה כ"ט תני בשם ר' יהודה כל מקום שנאמר בלשון הזה, עניה, ואמירה, ככה — וכה הרי הוא בלשון הקודש, אמר ר"א בניין אב שבכולן משה ידבר והאלקים יענו בקול, התיב ר' חגי והכתיב ויען לבן ובתואל אין תימור על ידי עניה והכתיב ויאמרו אין תימור על ידי אמירה והכתיב מד' יצא הדבר אין תימור בלשון הקודש והכתיב ויקרא לו לבן יגר שהדותא וכו'.

סוטה מ"א ובסופא אתאמר (כצ"ל) עליהון לישן ביש ואתצדין כולהון מן בידא:

נחלק הריש לדלת ונעשה וזן צידא והלמות לריך להיות וזתלדון

סוטה מ"ה אבא בר ירמיה אמר זקנים משער שבתו ובחורים מננינאם אמר רב חסדא בראשונה היתה אימת סנהדרין עליהן ולא

והשטלו סנהדרין משער תכף בטלו בחורים ונתינתם (ולריך להיות כהן מן הלכה) וכי וזה היתה סנהדרין גדולה ונועלת? אמר רב הסדל נראשונה היתה חיות סנהדרין עליהן ולא היו חוורים דברי נלה נשיר לבל עכשיו שאין חיות סנהדרין עליהם חוורים דברי נלה נשיר אמר ר' יוסי בר גון נשם רב חונה נראשונה כל נרה שהיתה נלה על הנזר (שנתטלה) היו פוסקין שמה כנגדה ונשטלה סנהדרין בטל השיר ונתינתם שמה ונשטלו חילו וחילו כלומר סנהדרין והשיר שנת מוש לבנו (שאלו פוסקין שמה נטיול הנרות) נרות האחרונות נשכחות את הראשונות והן נאין עוד הפעם ואין לחנו זוכרין כי היא הנרה היתה נכר) משלו משל למה הדבר דומה לאחד שקלקל בעיר ומסרו לבעל והנשו, ומסרו אחר כך לבעל הזמורה (קשה מהגמון) והנשו ומסרו אחר זה לבעל הרצועה ומסרו (וככלות חלו) מסרו עוד הפעם לקמין,*) כלומר לקמול (הראשונה) כי נשכחה על ידי שלא עשו זכרון לכל הנרות הראשונות אשר היו ונשטלו (ואחר שנאמר כהן ענין נטיול הסנהדרין ונתינתם גם זה) ואם העלם יעליונו עם הארץ את עיניהם נאיה ההוא נחתו מורעו למוך לנתי הוית אותו (בכל נתינתם שיראה) נראשונה שהיו סנהדרין לא היו נפרעין אלא מלכותו האיש נלנד לבל עכשיו נפרעין מונו ומשפחתו:

היו אומרים דברי נבלה בשיר, אבל עכשיו שאין אימת סנהדרין הן אומרים דברי נבלה בשיר, נראשונה לא היו נפרעין אלא מאותו האיש בלבד אבל עכשיו נפרעין ממנו וממשפחתו, אמר ר' יוסי בר גון נשם רב חונה נראשונה כל צרת שהיתה נאת על הצבור היו פוסקין שמה כנגדה ומשכחלה סנהדרין במל השיר מבית המשתאות ומשכחלו אילו ואילו שבת מושש לבנו נהפך לאבל מהולנו, וכי מה היתה סנהדרין גדולה מועלת אלא לפי שנאמר ואם העלם יעלמו עם הארץ את עיניהם מן האיש ההוא נתינתם מורעו למוך לבלתי המית אותו בכל מיתה שירצו משלו משל למה הדבר דומה לאחד שקלקל בעיר מסרו לבעל ההגמון וחבשו והיה קשה מבעל ההגמון מסרו לבעל הזמורה, וחבשו, והיה קשה מבעל הזמורה מסרו לבעל הרצועה ומסרו, והיה קשה מבעל הרצועה מסרו לשלטון והחזיר לקמין, כך צרות האחרונות משכחות הראשונות:

גיטין

בלשון הגבלי היה נאמר מעשה היה נהן שלא עמד מלכותו חולי שנעל:

גיטין מ"ב) אמר ר' יעקב בר אבהא מעשה היה בהן שבעל מת שלא עמד מאותו

החולי:

(*) ולא כערוך שאמר קמין הוא מן תיבת (קיימון) שד רך העשן לנאת נה, ומה שהנתי מן מדרש תנרע יש גורסין שם — חמין — ונרש כירה ג"כ חמין — חמין וקמין מן חותיות מתחלפות ונרש גירסה אחרת ועין בקונטרס זה נתינתם דף ז'

הסוגיה הזאת אי אפשר להיות כוונ שהיא נסודרה לפנינו ונעזר השם אצלך סדרה הראויה:

אחר תינות אפילו לא כתב לה כוונ שכתב דמיון לריק להיות — פסקא — או לתוך קלתה הרי זו מוגרשת: עולא ז"ר ישועאל חומר לא עלתה על דעתו לזכות בקלתה (והוא מופני אשר שויתה וועטה) הגע ענון שהיתה קלתה של זה? כל שכן לא עלתה על דעתו לזכות הקלתה (כי לא תתן לו מופני יוקרון) ולכן הקלתה שלה אף שהיא אשתו ואם זרק לה בתוכה גט מוגרשת, ר' יוחנן חומר וכללד נמשתמשת אותה, חומר ר' יוסי וכללד נמשתמשת אותה בלזותה שעה, ריש לקיש חומר בקורה זו חומר ר' יוסי ונמננה נמשתמשת (נמנעט התנוונות נדברי ר' יוסי מוזן כי הוא מפרש נדריהם של ר' יוחנן וריש לקיש) תני ר' הושעיא ומוסייע לר' יוחנן אפילו זרקו לה בתוך המלוש שלה (תינה זו "המלוש" אינו מוזן הק"ע ז"ל פירש — מין קדירה, וכל נפרור, ומתרגמין ונשלו במילוש, עין נפרור ולא מלאנו לא בלוקלום ולא בתרגום יוחנן ולא בתרגום ירושלמי ולפלא לי נפרור שנפרק מלם מציא התרגום ירו' ונאותו ערך מו נתינת מלוש מציא רק הירושלמי, זה לשונו: ירושלמי דניטין פרק הזורק בתוך מלוש שלה פירש המפרש מילה זו כוונ "מילסא" שפירשו קדירה ופרור ועין בלזות ק' ערך קדר ז' א"צ תרגום ונשלו נפרור ונשלו בקדירה ונקרא פרור הסיר מופני תחתיתו שחור מלשון קצו פלורר ונקרא קדר מלשון קדר הלכתי (ונאות נקרא קדר ג"כ מופני שהוא שחור כאומר נשיר השירים שחורה אני כלהי קדר, ונאות כיריעות שלמה, כי קדר שחור הוא) והפני משה חומר מילוש מלשון לישה מכל כלים להציא רחיה לדברי ר' יוחנן: ואחר כל אלה נדרק להיות תני ר' הושעיא ומוסייע לר' יוחנן (לפי פירוש ר' יוסי) אפילו זרקו לה לתוך המלוש שלה (ומוסייע לר' יוחנן דסתם מלשון הנאמר הכא שנושאת עליה בלזותה שעה) "אחר זה" — חומר לה כנסי שטר חוב זה או שאלתו מלחוריו והוא קוראה והוא גיטה אינו גט עד שיאמר לה הלא גיטך וכו' היתה עומדת נרשות הרבים וזרקו לה קרוב לה מוגרשת קרוב לו אינה מוגרשת מחצה למחצה גט ואינו גט. גמ': אמר ר"י ד'ר'ש'ב'א היא ד'ר'ש'ב'א אומר לעולם אינו גט עד שיאמר בשעת מתנה היא גיטך, כמה הוא קרוב וכו'.

גימין מ"ה ע"א) ר' ירמיה בעא זרק לה בחצר שאינו של שניהם מהו רבי אחא בשם ר' חנינה צריכה לרבנן אמר ר' אבין מחלוקת רב ורבי חייה רובה דאמר ר' שמואל רבי זעירא רבי חייה בר אשי בשם רב אין משיכה קונה בחצר שאינה של שניהם ותני ר' חייה ופליג אימתי אמרו המטלטלין נקנין במשיכה ברשות הרבים או בחצר שאינה של שניהם אבל ברשות לוקח כיון שקבל עליו זכה, ברשות מוכר לא קנה אלא עד שעה שיגביהנה או עד שעה שימשיך ויוצא חוץ מרשות הבעלים, ברשות זה שמופקדין אצלו לא קנה עד שיוכחו בהן או עד שישכיר לו את מקומו — עולא ב"ר ישמעאל אומר לא עלתה על דעתו לזכות בקלתה הגע עצמך שהיתה קלתה של זהב כל שכן שלא עלתה על דעתו לזכות בקלתה ר' יוחנן אמר ובלבד במשתמשת בה אמר ר' יוסי ובלבד במשתמשת בה באותה שעה ריש לקיש אמר בקשורה לה אמר ר' יוסי ובמנבחת מחמתה, תני ר' הושעיא ומוסייע לר' יוחנן אפילו זרקא לה בתוך המלוש שלה הרי זו מוגרשת. משנה: אמר לה כנסי שטר חוב זה כו' קוראה והיא גיטה אינו גט עד שיאמר לה הלא גיטך כו' היתה עומדת ברשות הרבים וזרקו לה קרוב לה מוגרשת קרוב לו אינה מוגרשת מחצה למחצה גט ואינו גט. גמ': אמר ר"י ד'ר'ש'ב'א היא ד'ר'ש'ב'א אומר לעולם אינו גט עד שיאמר בשעת מתנה היא גיטך, כמה הוא קרוב וכו'.

"קנעטין" עריצה שלשין זה אצל אינו מוזן מה נשתנה עריצה נעזרת השם חומר לכני כי הסירה אות ז' נמילה זו וכן ר' יוסי) אפילו זרקו לה לתוך המלוש שלה (ומוסייע לר' יוחנן דסתם מלשון הנאמר הכא שנושאת עליה בלזותה שעה) "אחר זה" — חומר לה כנסי שטר חוב זה או שאלתו מלחוריו והוא קוראה והוא גיטה אינו גט עד שיאמר לה הלא גיטך וכו' היתה עומדת נרשות הרבים וזרקו לה קרוב לה גט קרוב לה מוגרשת קרוב לו אינה מוגרשת מחצה למחצה גט ואינו גט. גמ': אמר ר"י ד'ר'ש'ב'א היא ד'ר'ש'ב'א אומר לעולם אינו גט עד שיאמר בשעת מתנה היא גיטך, כמה הוא קרוב וכו'.

זרקו לה צחצר שאינו של שניהם וזהו (צקרוז לה) "אם הדין כמו רשות הרבים או לא ר' אחא בשם ר' חנינה נריה לרצון היינו מסופקים בזה, אמר ר' אבין ונחלוקת רב ורבי היה רוצה וכו' עד שיצאנו בזה או עד שיצאנו לו את מקומו, (ואחר זה) כמה הוא קרוב רב אמר ארבע אמות וכו' עד המשנה שנייה, "כן היא סדרה דסוגיה זו בעזר החוקן לאדם דעת":

גימין ג"ד) ר' אבהו בשם ר"י אפילו כתב אינו כן לריך להיות אפילו כתב יוטי כשר: כשר:

שם) ר' ירמיה בעא קומיה ר' אבהו וכופין? אמר ליה ואדיין אית לי אם מפני ריה רע כופין כל שכן משום חיי נפש: תיבת ואדיין לריך להיות כך, ואדיין, יוד אחת להגניה למעלה לסמן ראש תיבה "ואנא דין אית לי" וכמו ודין הוא צנצלי כלומר קל וחומר אית לי, אם מפני ריה רע כופין כל שכן משום חיי נפש:

קידושין

קידושין כ' ע"ב) איש אמו ואביו תיראו ונאמר את ד' אלקיך תירא הקיש מורא אב ואם למורא המקום ונאמר איש כי יקלל וכו' הקיש וכו' וכן בדין מפני ששולשתן שותפין בו איזהו מורא וכו' ומן דמאן חוגה בר חייה אמר: לדוע לנו דרך הש"ס הזה אם מציא ענין שנמצא גם במקום אחר מציא מועט מן התם להכיל ומן הכא להחם אף שאינו לריך כאן כלל וכן הכא כיון דמדבר בענין כיבוד ומורא הוריס מציא ג"כ הכא איזה מורא ואיזה כיבוד מן לעיל עד חוגה בר חייה אמר: ומעתה מתחיל ענין השייך למה שנאמר לעיל הקיש מורא אב למורא הנוקם והיינו שווים הם אמר ולתא דר' היה פליגי הוא אמר גדול כיבוד ומורא אב ואם מן הנוקם דאמר ר' חייה בר זא תני ר' יודן בר ברתיא דר' שמעון בן יוחאי דתני רש"י גדול הוא כיבוד אב ואם שהעדיפו הקב"ה יותר ונכבדו, דלהקב"ה אם יש לו שדות חייב צלקט שכתה ופאה וצלק:

בבא קמא

ב"ק כ"ג) וכי כל הפרות מפילות נהלך בהן אחר רוב הפרות ואמור מחמת נגיחה הפילה זאת אומרת שלא הלכו במידת הדין בממון אחר הרוב ואמר ר' יוסי וכו': תיבות צמידת הדין צמוון לריך הצנה, ויכול היות יען כי עיקר דין רוב אכחנו למדין מן דינין מן אחרי רבים להטות וכיון דאין הולכין בזה אחר הרוב מוכרחין אכחנו לומר דאין הולכין בדינין צמוון אחר הרוב ואמר ר' יוסי ומוקוס אחר מוכח שהולכים בדינים צמוון אחר הרוב דל"כ צגמול אחר צין הגמלים מדוע הולכים אחר הרוב?

ב"ק (ל"ו) תני העדים שאמרו מעידין וכו' רבי אבהו בשם ר' יוחנן זאת אומרת שמין לעבדים בושת:

הענין הזה מוקשה וכבר הקשה הגנבתי לפני שתי מלות שנים נספרו שדי יהושע על ירושלמי והה לשון ולא ידעתי טעמו דפשיטא כיון דר' יהודה פליג עליה נמשנה ואמר צהדיא אין לעבדים בושת, פשיטא דמאן דפליג עליה סובר דיש לעבדים בושת ומילי קו"ל, ואם כונתו באמרו זאת אומרת אזרייתא דתני והעדים שאמרו וכו' למימור דמינה נשמע דשומין לבושת לא ידעתי היכא רמיזא דדמי שניה ואפשר הוה נובשת קאמר — והנני אומר צע"ה נמשנה צצרי ר' יהודה שתי מושמעות, (א) אין לעבדים בושת שאינם בושים כלל ולכן אין לשלם להם בושת, (ב) אף שבשנים אכל הדין כן דדמי בושת הוא רק אכל בני חורין, ונראה לי כפירוש השני דלפי פירוש הראשון חולקים ר' יהודה בנתיבות מר סבר יש להם בושת ומר סבר אין להם בושת ואנחנו רואים עבד המתבטא בוכה:

והנה צצלי דף פ"ו מאן תנא להא דתנו רבנן נתכון לבטא את הקטן וצ"ש את הגדול נותן לגדול דמי בושתו של קטן לבטא את העבד וצ"ש בן חורין נותן לבן חורין דמי בושתו של עבד ופרקינן וני לא ר' מאיר ולא ר' יהודה ולא ר' שמעון וכו' אי רבי מאיר האמר כולהו כהדיינינהו, ואי ר' יהודה האמר אין לעבדים בושת, וכו' לעולם רבי יהודה וכו' קאמר ר' יהודה אין לעבדים בושת למיתבא להו אכל למיטא שיימינן להו ופירש רש"י כנמה יתרצה עבד זה שיעשו לו בושת זה ולותו שווה יתן לבן חורין, וזה מובן גם כן, דברי ר' אבהו בשם ר' יוחנן קמי על ר' יהודה דאמר אין לעבדים בושת זאת אומרת שומין לעבדים בושת כלומר מה דאמר ר' יהודה אין לעבדים בושת לא דאין לו בושת, לא לא! בושת יש להם אכל אין להם תשלומין לבושת ונפקא מינה למתכון לבטא את העבד וצ"ש את בן חורין וישם שיימינן בו ולותו שווה יתנו לבן חורין (ואין לעבדים בושת למיתבא להו):

בבא מציעא

ב"מ ח' ע"ב לית אתון חיין אלא בזכות בעירא דקיקא משמעה עדרים ולא כמו שביארו צהמות דקות למילי נ"ו דקות או גסות כאן, ועין משנית דקיקא:

ברכות דף א' ד"ה תפתר:

ב"מ י"ח ר' יעקב אמסוניא מהו אין מפרקסין דלא יימא לך צור גרמך:

לצר נשמת ר' שמואל צבי צ"ד דוב ד"ק
דגלולאם נפטר ד' אדר מרצ"ט

ר"י מפרש מה שאמר נמשנה אין מפרקסין את האדם היינו העומד למוכר לך וצ"ר גרמך כלומר לאן דוקא דהאדון לא יפרקסנו, אלא אפילו להגיד לעבד שהוא יפרקס את עמו אסור:

ב"מ ל"א שמואל אמר כיני מתניתא בשבא עליי באמצע החדש, רב אמר דיני דגר אמר ר' לא לית פשטא על דא שיטת בן ננס דו אמר ביטל לשון אחרון את הראשון:

את הראשון (תיבת פשטא נא מן ראש תיבה פ' וסבר הוועתיק שמשמעה "פשטא" וצאנות היא "פליג" ותיבת דגר מן שמואל אמר כיני מתניתא בשבא עליי באמצע החדש ורב אמר מה שרשב"ג ור' יוסי אמרו שיתלקו חדש העיצור הוא תיקון למגורין (שכנים) אכל דין דאורייתא בטל לשון אחרון את הראשון כגון ננס דאמר ר' לא לית פליג על שיטת בן ננס דאמר בטל לשון אחרון שמשמעה "פשטא" וצאנות היא "פליג" ותיבת דגר מן

גזרת "גור בדרך הזה" או הגורה בזה הלכך וכונה פעמים נוסף בירושלמי ומגורין הכונה שכנים):
ומובן זה וזה שהקשו המפרשים מרוב על רב ז"ל ק"צ אמר רב חי הוולוי התם הוה יהינא כולו למשכיר מלי קמ"ל
תפוס לשון אחרון כגון נכס, ובסוף ז"ל אמר בכל מקום הלכה כרשב"ג תוך מועד ולידון ורליה אחרונה?
אבל לפי מה שאמרנו נראה, גם הכא סוגר כן, ורק אך תקנה היא במגורין סגר רשב"ג:

ב"מ ל"ב) מקום שנהגו לקצור ותלש אמר ליה עין פ"ו ז"ל, ולי נראה צע"ה דתינת ח"ת נראשי תיבות
את תנא צע"ה (צע"ה בירושלמי כמו צע"ה
בבבלי) היינו התנן שנשאר מן מקום שנקר בדרך שזנבל
את הקרקע:

בבא בתרא

בבא בתרא ט') אמר ר' הנניא אכלה שני לדעתי צע"ה ומקומה של מורא זו אחר משה ג' אחר
שגמר כל הטעמים לחזקת ג' שנים, מן שור
המועד — ועוד טעם דעד ג' שנים מודה אינש בשטר
ולא יותר וטעם דר' יהודה דלא שניק אינש דאכלוהו לארעיה אפילו שעה אחת ושלש שנים ליתן ליה שהות לצא מלפניו
לערער, וכן צריך להיות חקף אחר המשה, רב אמר בשעת החירוס שני (ואחר זה) אמר ר' לעזר אפילו שתי חזניניות,
וכו', בלוחם העיר ובאותה המדינה, (ואחר זה) אמר ר' חנינא אכלה שני ערלה חניניהן לשני טעמים הראשונים
היו חזקה לכל ר' יהודה לא היו חזקה משה דאמר בלחו הכי אוכל דלחו ידי ומשה הכי לא צא לוחות (ואחר זה),
רב אמר אין חזקה לגורח רב אמר עיקר חזקה הכנסת פירות וכו' — ואף כי צפעס הראשון במשנה לא אמרתי כן אבל
התנוונתי עתה כי דרך הגמרא לפרש המשה בסדר ראשון ראשון ושתי המומרות — רב שעת חירוס — ורבי לעזר קלי
על מה שנאמר במשה קודם ר' יהודה, ודברי ר' חנינא קלי על דר' יהודה שאחר זה, לכן התנוונתי לסדר כנתנא
הכא:

בבא בתרא כ"ז) כהדא ארמלתא דר' שובתי
הות מבזבזת בנכסי אתון
בנוי קרבון לרבי לעזר אמר לון ומה נעביד לכון
ואינון עמא שטיין, מי נחתון אמרין אמרי לכתובה
מה נעביד אמר לון איתחמון זבגון מן נכסי ואתיא
ותבעת פרנא ולית לה מזונין בתר יומין אתת
וקריבת לרבי לעזר וכו':

עין סוטה ט"ז פשוטו של מלמד, זה, וכלן צע"ה אנכי
מוסיף כי שם בסוטה צריך להיות בטר יומין אתת,
לא כמו שנאמר בסוטה צמושא, כי משמעות צמושא
משמע כי עוד לא שלמו, אבל "בתר יומין", משמע שכבר
שלמו את הכתובה, וזה יוסר תלונות לון וירושלים זה
לשון, וכלן מוצא דאף שמוה אפילו הכי כל שצעה
כתובה אין לה מזוני, ובש"ע אה"ע סיון ז"ל ס' ה'
מוצא דכל שהיה צרמה ורמיה יש לה מזונות ומקורו

מן הירושלמי וע"ה, אלל אחר שגורם כלן ושם לנתר יומין, דזומן כזה כנר פרעו אותה הכתובה, ותהיה ראה למחר"ל ששן ס' קנ"ד הרש"ך ה"א ס' קע"ז שכתבו גאפילו רמזה ג"כ נגנזה לכ"ע אנדה מזונותיה הונא ננאר היטב סע).

לכד ושמח ר' שמעון צבי ב"ר דבז וי"ל
דיגלוואקס נפטר ר' קדר מצ"ש

סנהדרין

בקוביא נאמר וינדק, נמפריחי יונים לא נאמר וינדק, נסוחרי שניעית נאמר עוד הפעם וינדק נדיקה זו איזה התיחסות היא למוקנלין אותן ומה היא הלא דנר המסור ללל הוא? לכן בעזר השם נראה לי כי היתה כלן ראשי תיבה וינד' וסנר המעתיק שמשמעה וינדק ונאמח כונתה וינדלו, ואחר כל אלה נראה לי כהצנלי שם דתינה וינדלו רק אך נסוחרי שניעית, כי ביתר הדברים די נשזירה נקריעה שעל ידן ניכר חזירתן אלל נסוחרי שניעית נמה ניכר חזירתן אס לא על ידי נדילתן, ועין ראש השנה פרק א' הלכה ז' ועין שנועות פרק ז' הלכה ז', ויען שכלן חסר נמפריחי יונים וינדק, נראה לגרום כנ"ל:

סנהדרין מ"ו) המשחק בקוביא זה המשחק בפסיפסין וכו' לעולם אין מקבלין אותו עד שישבור וכו' ויבדק ויחזור בהן חזרה גמורה, המלוה בריבית אין מקבלין אותו עד שיקרע השטרות ויבדק ויחזור בהן חזרה גמורה ומפריחי יונים וכו' אין מקבלין אותן עד שישבר פגמימו ויחזור בהן חזרה גמורה סוחרי שביעית וכו' ולעולם אין מקבלין אותן עד שתגיע שביעית אחרת ויבדק ויחזור בו חזרה גמורה:

כזה נמאל צירושלמי מועד קטן תניין, דוכמא, מהו דוכמא — דכותה — ושם נע"ה פירשתי שכל להסניר תינת דוכמא שהיא מן תינת — דוגמא — שמשמעה — דכותה — וכן כלן מנסיר תינת — אמונה — מן אמות — קושטא — כי תינה זו יכול היות מן — אומן — אומניך — נאמונה אמו — ועין ראש השנה פרק ג' הלכה ה' — נעליל — מהו נעליל? — מפורסם (ג"כ כזה):

סנהדרין כ"ז ע"ב) ויאמר אמנה, מהו אמנה קושטא:

שתי השמיניות ג' וד' נריכות להיות יחדן ותיכף אחר המושנה נריך להיות, וכל וזה שיש לאונו לא מושל אציו הס? אומר ר' יוסי בר בון תיפתר זהו דהות נסנא דיודין (מורכבה המילה הזאת מן שתי תיבות — וד — דין כלומר לשניהם (דו — שניים — כנאמר טע למיתב טן דו) ועגדת שורו (ומהללויט) ונגנ מנהו (ומכלן אין ראה דמה שנותן לה בעלה לסעודתה דהוי שלה דיכול היות דר' יוסי בר בון דאיו נריך דוקא שלה נקיין עלם הדנר ודי נמה שמוכן לשניהם וכמו ר' יוסי בר חנינא נצנלי ואולי נריך להיות גם כלן ר' יוסי בר חנינא):

סנהדרין מ"ב) אמר ר' יוחנן אפילו אין ראוויה לאבי' וכל מה שיש לאמו לא משל אביו הם אמר ר' יוסי בר בון תיפתר בהו דהות נסבא דיודין ועגדת שורו ונגנ מנהון:

סנהדרין מ"ג מאי טעמון דבית הילל? הואיל ואין כאן בעל להשקותה החזירתה התורה לספיקה וספיק' לספיק' וספיק' לחודה:

בבבלי נאמר חזי טעמא דבית הילל שטר העמוד לגבות לאו כגבוי דמי והוי לה תובעת כתובתה מספק הלכך חינהו ודאי והיא ספק ואין ספק מוציא מידי ודאי (ואף שללד הירושאים נוגע ג"כ ספק שאל לא זינתה ויש לה כתובה, אבל כיון שהם מוחזקים בנכסים נחשבים טעמא דבית הילל? הואיל ואין כאן בעל להשקותה החזירתה (של האשה) לחודה, ואין ספק מוציא מידי ודאי:

ודאי ואין ספק מוציא מידי ודאי, וזה שאמר הירושלמי, מאי טעמון דבית הילל? הואיל ואין כאן בעל להשקותה וספיקה (ונקרא ודאי) וספיקה (של האשה) לחודה, ואין ספק מוציא מידי ודאי:

שבועות ג' ומניין לידיעה בתחילה ובסוף והעלם בנתיים ת"ל ונעלם ונעלם שתי פעמים מכלל שבאת לו ידיעה בתחילה וסוף והעלם בנתיים, עד כדון כר' עקיבה כר' ישמעאל דר' ישמעאל כרבי דרבי אומר ונעלם ממנו מכלל שידוע והוא ידע הרי שתי ידיעות הא רבי ישמעאל כרבי ורבי כר' ישמעאל, ואפילו כרבי עקיבה אתיא היא ידיעה והעלם בטומאת מקדש ידיעה והעלם בטומאת קודש:

מחלוקת ר' ישמעאל ור' עקיבה סוף פרק שני לעיל דר' עקיבה סבר על העלם טומאה חייב ועל העלם מוקדש פטור, ור' ישמעאל סבר ונעלם ונעלם שתי פעמים לחייב על העלם טומאה ועל העלם מוקדש, וזה שפריך כאן דאמר ונעלם ונעלם שתי פעמים הטל ונעלם המיותר בין שתי ידיעות שזאת לו ידיעה בתחילה ובסוף והעלם בנתיים פריך תינה כר' עקיבה דסובר העלם מוקדש פטור ואייתר ונעלם אחד להטילו בנתיים אבל לר' ישמעאל דסבר ונעלם אחד על העלם מוקדש ואין לו ונעלם מיותר להטילו בנתיים ומניין לידיעה בתחילה וידיעה בסוף וכלל שידוע והוא ידע הרי שתי ידיעות (לומר אחד שחם על כונו של ר' ישמעאל והגיה כאן ה' ר' ישמעאל כרבי כן צריך להיות רבי כר' ישמעאל), ואפילו כרבי עקיבה אתיא כלומר דר' עקיבה צריך ג"כ לומר כרבי ואפילו לידיעה צריך קודש, ידיעה והעלם לטומאת מוקדש, ידיעה והעלם לטומאת קודש:

שבועות

שבועות ל"ט ע"ב אמר רבי יוחנן ארבעה שומרים הן ואין חייבין אלא דרך קנין ר' יעקב בר אחא בשם ר' לעזר אף לענין גזילה אין חייבין אלא דרך קנין אמר ר' יוסי בר בון ומתניתא אמרה כן המקבל שדה וכו' ר' חנניא אמר רבי בון אף בגניבא אין חייבין אלא דרך קנין ר' חנניא בשם ר' פנחס ומתניתא אמרה כן היה מושכו ויוצא ומת ברשות הבעלים פטור הגביהו ברשות הבעלים או הוציאו מרשות הבעלים ומת חייב:

הראיה שהיה מן המקבל שדה מחזירו אינו מוכן לזאת צריכתא מוכון ר' יוסי בר צוק? הצריכתא שהיה הפ"מ קשה וזה ענין קרקע לשמירה הלא אין בקרקע דין שמירה כלל? ואף דהתנהגה אפרים הציה רציה לדין חדש שהיה "לדין שמירה לקרקע צסתם אבל היכא דהתנה להיות עליו דין שמירה חייב בקרקע כמו במטלטלין רב - רב - יש לעין צה - ודברי חכם גאון הן בעל נועם הירושלמי שהגיה "הגחל שדה מחזירו, במקום המקבל שדה מחזירו" וכונתו לצריכתא המוציא צבא קומא דף קי"ז ע"ב הגחל את הפרה ושטפה נהר חייב להעמיד לו פרה דברי ר' אלעזר וחכמים אומרים אומר לו הרי

שלך לפניך, נמלי פליגי אמר רב פפא כגון שגזל שדה ומחזירו והיתה פרה רבואה נהר ושטפה נהר דר' לעזר לטעמיה ורבנן לטעמיהו ופירש רש"י ז"ל רבי לעזר לטעמיה דשדה נגזלת וקנה גם הפרה לגז קרקע ולרבנן דקרקע אינה נגזלת לא קנה שדה ולא קנה הפרה הרי דגזל לריד קנין: אמנם כל אלה אינו מוכן רש"י ז"ל אמר אחר דיוועים דגזל ושומרה לריכים קנין, ואם נאמר דאין לריד קנין ודי רק לקיחה לצד יפלטו צוה דר' לעזר יסבור דקרקע נגזלת והוה לקיחה לקרקע ולקיחה לפרה ורבנן סברי דקרקע אינה נגזלת יען דאינה נשטטת ולא הוי לקיחה לא לשדה ולא לפרה: ואחר כל אלה הנני שאל (נע"ה) צין למחנה אפרים וצין לנעם הירושלמי למה לו לר' יוסי צר צון להניא ראייה מן צרייתא הרי משה מפורשת "היה מושכו ויולא" שמוצא צמווך על ידי ר' חנינא צר פנחס? לכן נראה שהיה כאלו ראשי תיבות הנו' וכו' וסדר המעתיק שהכונה המוקבל וכו' והוסיף תיבת שדה, ונאמת הכונה היה מושכו וכו' וכל זאת נאמתו מה שהסתפקו המעתיקים בראשי תיבות, שמוכו על צמווך שפורש היה מושכו וכו':

שם) הגביהו או שהוציאנהו מרשות הבעלים ומת חייב, הגביהו ברשות הבעלים כמו שיצא כל רשות בעלים, היה משכו ויוצא עד שיוצא כל רשות הבעלים:

כנראה צוה השומעו שני הקנינים האלה טעם אחד לשניהן שהגנה מוכן ושיבה היא שמוציא מרשות הבעלים בהגנה:

עבודה זרה

ע"ז דף ח') מנה את רש' להשכיר: מתיבת רש' חסר "אי" ומשמעה רש' — אי כלומר שאל הלכה למעשה לעשר, ואמר לו אין לריד לעשר, ואמר לו — מנה — כלומר מונה אתה יודע כי ראשי להשכיר:

ע"ז כ"ד) אמר רב חסדא בסתם חולקין וכו' אלא כן אנן קיימין בסתם ר"ש אומר סתמן עובדין לצורה ולאיילן ורבנן סברי סתמא עובדין לצורה ולא עובדי לאילן, וקשיא ר"ש חולק על החכמים ועושה מעשה כיוצא בו? ומה שנאמר במשנה הקודמת העמיד תחתיו ע"ז ונטלה הרי זה מותר מיידי בודאי שעובד רק לצורה ולא לאילן וכריטצ"א ז"ל:

ע"ז כ"ד) גמליאל זוגא הוה מסתמך ברשב"ל מטין בהו תבניתא א"ל מהו מעבור קומי, אל עבור קומי וסמי עיניה, ר' יצחק בר מתני הוה מסתמך ב"ר יוחנן מטון צלמא דבולי

א"ל

והנה

הנני להקדים שתי הקדמות מוצלי וירושלמי, צצלי מ"א ע"ב, וצירושלמי י"ט מחלוקת ריש לקיש ור' יוחנן צעכו"ס שגזרה מאליה ר' יוחנן אמר אסורה וריש לקיש אמר מותרת ונאמר צירושלמי צאלינו עתיד להחזיר לכליין דברי הכל מותר:

א"ל מהו ניעבר קומיה א"ל עבד קומיה וסמי עיניה, ר' יעקב בר אידי הוה מיסתמיך ברבי יהושע בן לוי ממון לאדורי צלמא, אמר לו נחום איש קודש קדשים עבר ואת לית את עבד, עבד קומי וסמי עיניה, לית הדא פליגי על ר' יוחנן דרבי יוחנן אמר עבודה זרה שנשתברה אסורה, לא כן סברנן מימר אם בשאינו עתיד להחזיר לכליון דברי הכל מותר תפתר בעבודה זרה של ישראל:

וחנה צנני פריך ר' יוחנן לריש לקיש עכו"ם מנטל עכו"ם שלו ושל חנינו וישראל חנו מנטל עכו"ם של עכו"ם ואמאי תהוי כעכו"ם שנשתברה מאליה. ותיקן חנני שפחה, יש לנו מזה דאם החסיר מונה הוה שנשתברה מאליה:

ולפי זה מה שאנחנו עבד קומי וסמי עיניה משמעה תלוש עינה מונה ותהיה שנשתברה מאליה מותרת ופריך לית הדא פליגי חר' יוחנן דלית ליה עבודה זרה שנשתברה מאליה אסורה, ומשני לא כן סברנן מימר צירושלמי צאינו עתיד להחזיר לכליון דברי הכל מותר

(וסמוי וזכאן תפתר בעבודה זרה של ישראל כי מוקינה רק להלן דקאי על צביה ותיבת עוד ג"כ ליתא להלן) (ופני משה לא פירש הכי) ותפול קושיא ליון וירושלם דהתם מייירי צאינו יכול לעשות ככה דעמוד צפני העכו"ם ולא יתירו לסווי את עיניו:

ע"ז ל"ד) בשעת השמד הכל אסור שאי אפשר שלא היה שם ישראל שלא עבדו בעל כרחך הדא אמרה ע"ז שעבדה ישראל אינה במלה לעולם אמר ר' יוסי ואת שמע מינה ע"ז שעבדה ישראל על כרחו אינה במילה לעולם, אמר ר"י לית כאן אסורות אלא מותרות, אמר ר' זעירא אית כאן אסורות דאין מטא ביה הוה מודע לית אין לא מטא בו לא מודע ליה דלא יהא שלים ליה טיבו, ר' אמי בשם ר' יוחנן בשלום בולשת ובמלחמה בולשת, הוי מי פרי אבתריה נפל לגובא אתא עובדא קומיה רבנן ואכשרון אמרין אין פנאי להטיל ארס:

כל הסוגיא הזאת אין להצין פשטותא כמונן לכל מעין גם מה שנוצא התוספתא צאם אינו ענין תכף אחר המשנה גם כן אינו שוה לנו וראיתי גאון אחד אשר עוקר כל הסוגיא מכלן ומעמידה לעיל וגם שם לא מוצא טעם לשנה:

ובעזר השם אנכי חומר, תכף אחר המשנה צריך להיות ר' חמי צאם ר' יוחנן בשלום בולשת ובמלחמה בולשת (כלומר דלא תיזיל הנאמר צסיפא קאי בצאני מלחמה שצאו לעיר) — ואחר זה — צריך להיות — צאם השמד הכל אסור (כלומר אם צאם השמד צאם בולשת צעיר הכל אסור שאי אפשר שלא היה שם ישראל שלא עבדו על כרחו ואסור צין פתוחות וצין סתומות כמושמועות הכל אסור, הדא אמרה וכו' חומר ר' יוסי וכו') חומר ר'

זעירא לית כאן אסורות חומר ר"י לית כאן אסורות אלא מותרות (כן צריך להיות) דאין מטא ליה מודע כלומר אם מטא ציה ישראל זה אל היין היה מודע לישראל צעל היין, ואין לא מטא ציה לכן לא הודיע לו, וחזר ומנצל מפני מה אם מטא ציה ונסכו היה מודיע לו דלא יהא שלים ליה טיבו (כלומר שויו) דישראל הוא וידע שאסור צהנאה ויקח חנם אין כסף, ועכשיו שלא הודיע לו מסתמא לא מטא ליין ולא נסכו ואינו יודע כלל מן יין לכן לית כאן אסורות אלא מותרות:

מכות

מכות ה' ע"א רבי יהודה פוטר עד שיפול כל החבל ר' שמעון פוטר עד שיתיר כל המחלצות, מאי דאמר ר' שמעון בפסיקת החבל מאי דאמר ר' יהודה בשמיטת המחלצות: ושם צנצני משני, והירושלמי מהפך מאי דאמר ר' שמעון בפסיקת התנול ומאי דאמר ר' יהודה בשמיטת המחלצות:

הוריות

הוריות ג' ע"ב והא ר' מנא בר תנחום אומר נכנסו מאה עד שיורו כולם אף בחזירה כן או רוב כ"ת פשיטא לך רוב מה רוב ההוריה רוב המשתתיר וכו' (עוד שם ד' ע"א) כיני פשיטא לך תולדת הוריה כהוריה מהו שיצטרפו: ההוריה או רוב המשתתיר וכן לקמן כי תפשוט לך תולדת הוריה כהוריה, מהו שיצטרפו:

נדה

נדה ז' תני ר' הושעיה ילדה ואחר כך נתגיירה אין להם דם מותר אמר ר' יוסי ויאות אילולי תנינא ר' הושעיה הות צריכה לן מאחר דאין לה דמים ממאים אין להם דמים מהוריהם: לה כתובה אין לה קצורה וכו', התצוננו! מי השום לר' הושעיה לנצל המאמר הזה ור' יוסי שהוא יהיה המצוק העמומי הכל והתם, וכזה מולאטי צקדושין י"ז ע"ז ר' זעירא בעא קומיה ר' ייסא נתכון לקנות מן המזר ושער מוינה — שגם צפאה דף י"א כן, וכן מולאטי צונגילה פרק ז' הלכה ג' מורא דרב נחמן דר יעקב וצעירוצין פרק ד' הלכה ה' מיוורא העמומי צס דב נחמן דר יעקב, ועין שצעות פרק ד' הלכה ה' דף כ"א, צאין אומרים צומוון מואחר צשלשה מקומות — כא, כט, לו. ג"כ כזה מוקוס הוא למוצקרים להודע על ידי זה סדר למוודס צישיות אז וגס צתרומוות פ' י"א ה"ד כ"ז ע"א אמר ר' יצחק צן אלעזר מושם יאוש, ועין יצמות כ"ג ע"ז צירושלמי ג"כ אמר ר' יצחק צן אלעזר מושם יאוש (ושם לענין אחר) ומולאטי תענית י"ג ע"ז ג"כ ר' זעירא שמוע לה מן הדא:

נדה (ו') אמרין בשם ר' ינאי אין בו סומא וקמת
 אמרין בשם ר' חנינא אין כאן סומא
 וקמת ר' אילא ר' יוסי בר חנינא בשם דבית ר'
 ינאי אין כן סומא:

כאן דובר צענין חיוז לומר בשם אומרו בתחילה אומרין
 בשם ר' ינאי (עצמו) אין כאן סומא וקמת (מקודס)
 אומרין בשם ר' חנינא אין כאן סומא, וקמת מקודס
 לקודס ר' אילא צ"ר יוסי בר חנינא בשם דבית ר' ינאי
 (הישיבה) אין כאן סומא:

נדה (ט') מעשה באשה אחת שהיתה משרת כמין
 שערוה אדומות:

תיבת משרת חסר ע' והכונה משערת כמין שערות
 אדומות, אומנם שם בחוספתא נאמר מופלג
 וצנצלי כן מופלג יכול להיות גם כאן היתה ראש חיצה
 אות מ' וסדר המעתיק משערת וצאחת משמעה מופלג:

נדה (שם) מתניתא מליני על ר"א המפלג כמין
 התיכה:

תיבת התיכה שינוש מן משנה הקודמת וכאן לר"ך
 להיות המפלג כמין קליפה ויען כי צנצלי היא
 משנה אחת טעה המעתיק:

מבא — הוספה למשביח

ידע הוה—בלשון בבלי "הוה ידע", ע"ז ג'—תענית כ"ד ע"א "ידעין הויתון" בבבלי "הויתון ידעין"

מהשני — געענדערט עירובין י"ב.

לפד נשנת די שמואל צבי פד דוד ז"ל
זיגלזאגס נאכד די אדר תרצ"ח

הא — היכא, תענית ט"ו.

יליפא — רגילא סוטה ה' ע"ב.

מכך וכך — בין כך וכך סוטה ה' ע"ב.

קטרג — הוכיחו מנהדרין מ"ט ע"ב ועין ברכות ה' יצרו קטרגו והוכיחו.

קפץ — בירושלמי חזק בבבלי הקדים לבא.

ברחו — בדחו בשעת לימודם (וויטסען) כתובות ל"ב אשכח גידל רביתא ואמר זעירתא ועין עירובין ס"ה ע"ב צבת בצבת ומשביח שם.

מניין — לפעמים במקום נתינת טעם פאה כ"ה ע"א עד כדון שביעית מוצאי שביעית מניין שלא להרבות באיסור חדש, (ומאי טעמא בירושלמי הוא כמו מאי קרא).

דייא — ביצה ח' מאן דבעי דייא טב, מן די (גענוג גוט).

אן — בשם הוה כמו ו' לתיבה שלאחריה ונפקא מינה בין ספק לודאי (או הלכו כמו והלכו).

לא ידענא — ישנם אשר נאמר שני פעמים לאידענא, לא ידענא כהאי או כהא לא ידענא — וישנם אשר נאמר רק פעם אחת לא ידענא אי כהאי או כהאי (עין סוף אילו מציאות) כמדומה לי אחר אשר תיבת תיקו ליכא בירושלמי, שתיבות לא ידענא הן במקום תיקו.

מתניתא — בבבלי נאמרה על משנה, ובירושלמי גם על ברייתא, ופעמים רחוקות נאמר "מתניתא דברייתא" בירושלמי שלא נמעה שהיא משנה וכוזה מוכן במס' ע"ז ז' ע"א מתניתין דברו היינו מתניתא מן ברייתא וכמו תנא כרא הנאמר בבבלי.

לפד נשנת די שמואל צבי פד דוד ז"ל
זיגלזאגס נאכד די אדר תרצ"ח

